

ทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินกันไว้แล้ว ผู้ขายถึงแก่กรรมลงก่อนทำการโอน
 ด่วนนี้ ผู้ซื้อยอมฟ้องผู้รับมรดกของผู้ขายให้ทำการโอนที่ดินนั้นให้ตามสัญญา
 ได้

มาตรา 132. คำพิพากษาฎีกาที่ 1160/2497 ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1608 ถ้าเจ้ามรดก
 1608, 1698. จะตัดทายาทไม่ได้รับมรดก จะต้องแสดงเจตนาโดยแจ้งชัด ถ้าไม่มีการระบุ
 1699 เช่นนั้นและปรากฏว่าทายาทผู้นั้นได้รับมรดกจากพินัยกรรม คือเงินจำนวน
 หนึ่ง จึงถือไม่ได้ว่าทายาทผู้นั้นถูกตัดมิได้รับมรดกตามมาตรา 1608 วรรค
 ท้าย

พินัยกรรมได้ระบุที่ดิน 3 โฉนด ให้แก่ทายาทคนหนึ่ง แต่ทายาทคนนั้น
 ตายเสียก่อนเจ้ามรดก ที่ดินเหล่านั้นจึงตกเป็นกองมรดกของผู้ตาย ซึ่งจำต้อง
 แบ่งปันแก่ทายาทโดยธรรมของผู้ตายตามส่วน

มาตรา 132. 4 คำพิพากษาฎีกาที่ 1012/2503 “ออกประกาศหรือสั่งเป็นหนังสือ” ใน
 มาตรา 8 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 คำว่า “ออก
 ประกาศ” หมายความว่าออกประกาศเป็นหนังสือ หากใช้ออกประกาศด้วย
 วาจาก็ได้ไม่ เพราะมาตรานี้มุ่งบังคับเข้ากับประชาชน ถ้าตีความว่าออก
 ประกาศด้วยวาจาก็ใช้ได้ ก็ย่อมปราศจากหลักฐานและเป็นช่องทางให้ได้
 เดียงกันได้

สัตวแพทย์ประกาศเป็นหนังสือกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราว และ
 ประกาศด้วยวาจาให้จำเลยและเจ้าของสัตว์แจ้งจำนวนโค กระบือ และให้นำ
 โคกระบือมาให้ตรวจและฉีดยา จำเลยฝ่าฝืน ยังไม่เป็นการผิด เพราะ
 สัตวแพทย์ประกาศด้วยวาจามีใช่เป็นหนังสือ

มาตรา 132. 420. คำพิพากษาฎีกาที่ 997/2505 การที่เจ้าของร่วมได้ทำพินัยกรรมฉบับ
 1360. 1684 เดียวกันยกทรัพย์ให้แก่ใคร แม้จะระบุไว้ว่าเขาทั้งสองตายไปแล้วให้ทรัพย์
 ตกให้แก่ผู้นั้นก็ดี เมื่อผู้ทำพินัยกรรมคนหนึ่งตาย แม้อีกคนยังอยู่ ก็ย่อมเกิด
 ผลตามพินัยกรรมเฉพาะทรัพย์ส่วนของผู้ที่ตายไปนั้นแล้ว

มาตรา 132. 117. คำพิพากษาฎีกาที่ 527/2506 จำเลยเสนอขายของตามใบประกวดราคา
378 แก่โจทก์โดยคำนวณราคาผิดพลาด ทั้งที่โจทก์ของจำเลยหาได้ต้องการผูกพัน
ตนตามราคาที่แสดงออกไป และโจทก์ก็รู้ความผิดพลาดของจำเลยคืออยู่แล้ว
เช่นนี้ การแสดงเจตนาของจำเลยตกเป็นโมฆะ จำเลยไม่ต้องรับผิดตามที่ได้
เสนอราคาไปนั้น

มาตรา 132. 537. คำพิพากษาฎีกาที่ 625/2508 ข้อความในสัญญาเช่าที่ว่า ผู้เช่ารับรอง
561. 562 จะระวังรักษาทรัพย์สินที่เช่าและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่าด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าเอง
ให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้การได้เสมอนั้น ไม่มีความหมายจะให้ผู้เช่าต้องรับผิดชอบ
นอกเหนือไปจากที่กฎหมายได้กำหนดไว้ เพราะในสัญญามีได้มีข้อความ
ชัดเจนว่า ให้ผู้เช่าต้องรับผิดชอบในทุกกรณีไป ฉะนั้น ผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบแต่
ในกรณีที่เป็นความผิดของตนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น (อ้างฎีกาที่
565/2497)

มาตรา 132 คำพิพากษาฎีกาที่ 829/2510 เอกสารสัญญาขายฝากข้อแรกมีว่า ตกลง
ขายฝากมีกำหนดสองปี แต่ข้ออื่นถัดไปมีว่า กำหนดไว้ก่อนภายใน 1 ปี
ข้อความทั้งสองข้อนี้จึงขัดแย้งกัน เพราะมีข้อความไม่ชัดเจนพอที่จะพิจารณา
ถึงเจตนาอันแท้จริงของคู่สัญญาได้ ทั้งข้อเท็จจริงตามที่โจทก์ฟ้อง และ
จำเลยให้การตลอดจนคำแถลงรับของโจทก์จำเลยนั้นก็ยังมีข้อโต้แย้งกันอยู่
ไม่ชัดเจนพอที่จะให้ศาลตีความตามเอกสารนั้นได้ กรณีจึงขอที่จะให้มีการ
สืบพยานเพื่อฟังข้อเท็จจริงให้แน่ชัดว่าเป็นเช่นใดเสียก่อน

มาตรา 132. 850 คำพิพากษาฎีกาที่ 1056. 1065/2510 การตีความแสดงเจตนาต้อง
ฟังถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนตามตัวอักษร

โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลย จำเลยให้การต่อสู้ แต่ต่อมาได้ทำสัญญาประนี-
ประนอมยอมความกันว่า จำเลยยอมรับว่าที่ดินตามฟ้องเป็นของโจทก์ โจทก์
ยอมให้จำเลยได้ทำสัญญาเช่าต่อไปอีกโดยกำหนดเวลาเช่าหนึ่งปีหกเดือน เริ่มนับ
เวลาเช่าตั้งแต่วันทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน ดังนี้ แสดงว่าโจทก์
เพียงแต่ผ่อนผันให้จำเลยได้มีโอกาสอยู่ต่อไปอีกเพียง 1 ปี 6 เดือนเท่านั้น
แม้สัญญาประนีประนอมยอมความจะมีได้ เขียนไว้โดยแจ้งชัดว่า พันกำหนด 1
ปี 6 เดือนแล้วจะต้องออกจากที่ดิน ก็ต้องแปลเจตนาของคู่กรณีไปเช่นนั้น

มาตรา 132. 861 คำพิพากษาฎีกาที่ 476/2511 เงื่อนไขแบบกรมธรรม์ประกันภัยมีข้อความว่า “หากมิได้ชำระเบี้ยประกันให้บริษัท ฯ ในงวดใด ก็ให้ยกกรมธรรม์โดยไม่ต้องคุ้มครองในงวดนั้น และผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้น” นั้นหมายความว่า ไม่ใช่กรมธรรม์ประกันภัยบังคับเอาแก่ผู้รับประกันภัยและผู้เอาประกันภัยในชั่วระยะนั้น ซึ่งเสมือนหนึ่งเป็นการเลิกสัญญากรมธรรม์ประกันภัยชั่วคราว ในระยะที่ไม่ชำระเบี้ยประกันนั่นเอง

มาตรา 132. 368 คำพิพากษาฎีกาที่ 655/2511 สัญญาข้อ 11 มีว่า ถ้าผู้เช่าผิดสัญญาข้อใด ผู้ให้เช่ามีสิทธิเข้าครอบครองสถานที่เช่าได้โดยพลัน และมีสิทธิบอกเลิกสัญญาทันที ส่วนสัญญาข้อ 12 มีว่า ถ้าผู้ให้เช่าบอกเลิกสัญญาหรือรื้อถอนหรือขายทรัพย์สินที่เช่าก่อนครบกำหนดสัญญาเช่า ผู้ให้เช่ายอมชดใช้ค่าซ่อมแซมและค่าเสียหายที่ผู้เช่าลงทุนเป็นจำนวนเงิน 25,000 บาทให้ผู้เช่า ฯลฯ ดังนี้ เมื่อผู้เช่าผิดสัญญาไม่ชำระค่าเช่า ผู้ให้เช่าบอกเลิกสัญญาตามข้อ 11 แล้วก็ตาม ผู้ให้เช่าไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายค่าซ่อมแซมตามสัญญาข้อ 12

ความประสงค์หรือเจตนาของคู่สัญญาต้องแปลจากสัญญาทั้งฉบับ ไม่ใช่ยกเอาข้อความเฉพาะตอนใดตอนหนึ่งหรือสัญญาข้อใดข้อหนึ่งขึ้นมาแปล ฉะนั้น การแปลข้อ 12 ของสัญญา ก็จะต้องแปลรวมกับข้อ 11 อันเป็นข้อความที่กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้เช่ากับผู้ให้เช่าที่มีต่อการที่โจทก์นำ ส. ผู้เขียนเข้าเบิกความว่า ก่อนทำสัญญาโจทก์จึงเคยตกลงกันว่าหากจำเลยบอกเลิกการเช่าไม่ว่าจะเป็นเพราะโจทก์ผิดสัญญาหรือไม่ก็ตาม จำเลยจะต้องชดใช้เงินให้แก่โจทก์นั้น เป็นการนำพยานบุคคลเข้าสืบเพิ่มเติมข้อความในเอกสาร เพราะในสัญญาไม่ได้เขียนไว้เลยว่า ถึงแม้ผู้ให้เช่าบอกเลิกสัญญา เพราะผู้เช่าผิดสัญญา ผู้ให้เช่าก็ต้องชดใช้เงินให้แก่ผู้เช่า การสืบพยานบุคคลเพิ่มเติมข้อความในเอกสารเช่นนี้ ต้องห้าม

มาตรา 132. 107 คำพิพากษาฎีกาที่ 1816/2511 โจทก์เช่าซื้อรถจากจำเลย การที่โจทก์มิได้ชำระเงินงวดที่ 1 ตามสัญญา ถือว่าโจทก์ผิดนัดผิดสัญญา ฝ่ายจำเลยยอม

- 574, 1316 มีสิทธิรับเงินดาวน์ และยึดรถพิพาทคืนตามข้อตกลงโดยชอบด้วยกฎหมาย แม้โจทก์จะได้รับความเสียหาย จำเลยก็ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน
- แม้เอกสาร ล. 1 จะระบุว่า “ใบสั่งขาย” แต่ข้อความที่ปรากฏมีชี้ชัดว่าเป็น การเช่าซื้อที่ย่อมเป็นสัญญาเช่าซื้อ
- มาตรา 132, 354. คำพิพากษาฎีกาที่ 1927-1957/2511 ข้อความในสัญญาเช่าที่ว่า เมื่อ
537, 368 หมดอายุสัญญาเช่านี้ ผู้เช่ามีความประสงค์เช่าต่อ ต้องทำหนังสือสัญญาเช่ากัน ใหม่ภายในกำหนด 15 วัน นับแต่วันหมดอายุสัญญาเช่า หากพ้นกำหนดผู้เช่าไม่ ไปทำสัญญาเช่าต่อ ถือว่าผู้เช่าสละสิทธินั้น หากได้มีความหมายว่า โจทก์จะ ต้องยินยอมให้จำเลยทำสัญญาต่ออายุการเช่าใหม่ไม่ เพราะไม่มีข้อความ แสดงว่าผู้ให้เช่าจำต้องยอมให้ผู้เช่าทำการเช่าตามกำหนดเวลาและเงื่อนไข ของสัญญาเดิมแต่อย่างใด ดังนี้ โจทก์จึงไม่มีความผูกพันที่จะต้องให้จำเลย เช่าต่อ แม้จำเลยจะได้แจ้งความประสงค์ต่อโจทก์แล้วก็ตาม
- มาตรา 132, 11. คำพิพากษาฎีกาที่ 964/2512 สัญญาค้ำประกันที่มีข้อความว่า ถ้าผู้กู้
163, 694, 698. ไม่ชำระต้นเงินและดอกเบี้ยให้ตามสัญญาหรือผู้กู้ถึงแก่กรรม หรือหนึ่งระงับ
1754 ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดซึ่งกระทำให้ผู้ให้กู้ต้องขาดสูญต้นเงินหรือดอกเบี้ย ผู้ ค้ำประกันยอมรับผิดชอบชำระหนี้ให้แทนทั้งสิ้นนั้น ยังแปลไม่ได้ว่า แม้ เมื่อหนี้เงินกู้ขาดอายุความแล้ว ผู้ค้ำประกันก็ยอมสละสิทธิไม่ยกอายุความ ขึ้นต่อสู้
- มาตรา 132 คำพิพากษาฎีกาที่ 1686/2512 การตีความแสดงเจตนาอัน กฎหมาย ให้ฟังถึงถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนตามตัวอักษร ในการแบ่งที่ดิน ระหว่างเจ้าของรวมซึ่งมีกรรมสิทธิ์คนละส่วน เท่า ๆ กัน แม้ฝ่ายหนึ่งจะ ตกลงให้อีกฝ่ายหนึ่งเลือกเอาก่อน โดยมิได้กำหนดวิธีการรังวัด แบ่งแยก ไร่ซัดแจ้ง ก็มีได้หมายความว่า ฝ่ายที่มีสิทธิเลือก จะเลือกซึ่งแบ่งเอาได้ตาม ใจชอบ เมื่อมีปัญหาว่าจะแบ่งอย่างไรจึงจะถูกต้องตรงตามเจตนา ศาลย่อมต้อง พิจารณาถึงสภาพของที่ดินประกอบเพื่อยังทราบถึงเจตนาอันแท้จริง
- มาตรา 132, 379. คำพิพากษาฎีกาที่ 49/2513 สัญญาเช่าตึกมีกำหนดเวลาเช่าแน่นอนใน
546, 566, 570 อัตราค่าเช่าเดือนละ 3 เหรียญอเมริกัน แต่มีสัญญาข้อหนึ่งระบุว่า เมื่อครบ

กำหนดสัญญาแล้ว ถ้าผู้เช่ายังเงินอยู่ต่อไปอีก ผู้เช่ายอมเสียค่าเช่าเดือนละ 20 เหรียญอเมริกัน เว้นแต่จะทำได้ทำสัญญากันใหม่ สัญญาข้อนี้แสดงเจตนาของคู่สัญญาว่า ถ้าผู้เช่ายังเงินอยู่ต่อไป เป็นการอยู่โดยผู้ให้เช่าไม่ยินยอม ผู้เช่าจะต้องเสียค่าเช่ามากกว่าค่าเช่าปกติที่ตกลงไว้ ค่าเช่านี้ถือได้ว่าเป็นเบี้ยปรับหรือค่าเสียหายที่กำหนดกันไว้ล่วงหน้า หากเงื่อนไขการเช่าที่มีผลให้ผู้เช่าติดต่อไปหลังจากครบกำหนดตามสัญญาแล้วโดยไม่มีกำหนดเวลาไม่

หลังจากครบกำหนดเวลาเช่าตามสัญญาได้ 8 วัน ผู้ให้เช่าก็ยื่นฟ้องขอให้ขับไล่ผู้เช่า ถือว่าผู้ให้เช่าทักท้วงไม่ยอมให้เช่าต่อไป ผู้ให้เช่าจึงมีอำนาจฟ้องได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวเลิกสัญญาเช่าอีก

มาตรา 132, 569 คำพิพากษาฎีกาที่ 286/2514 ผู้ให้เช่าเดิมทำสัญญาให้จำเลยเช่าตึกแถวห้องพิพาทและจดทะเบียนการเช่าไว้มีกำหนดเวลา 10 ปีโดยจำเลยออกเงินช่วยค่าก่อสร้างห้องพิพาทให้เป็นเงิน 27,000 บาท เป็นสัญญาซึ่งแสดงเจตนาแท้จริงของคู่กรณีว่าให้สัญญาเช่ามีผลผูกพันบังคับต่อกันตามกำหนดเวลาดังกล่าว โจทก์ซึ่งเป็นผู้รับโอนที่ดินและตึกแถวพิพาทนี้จึงต้องรับโอนมาทั้งสิทธิและหน้าที่ตามข้อตกลงของผู้โอนซึ่งมีต่อผู้เช่าด้วย

เมื่อคู่สัญญามีเจตนาแท้จริงให้สัญญาผูกพันต่อกันตามกำหนดเวลาดังกล่าวนี้นี้ แม้ในสัญญาเช่าข้อ 10 จะมีข้อตกลงว่า “ในระหว่างสัญญาเช่า เมื่อผู้ให้เช่าจะต้องการบ้านหรือผู้เช่าจะต้องการคืนบ้าน จะต้องบอกให้รู้ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนโดยมีกำหนด 60 วัน” ก็ต้องตีความตามเจตนาแท้จริงของคู่กรณีซึ่งมุ่งให้สัญญาผูกพันต่อกันมีกำหนดเวลา 10 ปี โจทก์จะอาศัยสัญญาข้อนี้เพื่อบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเวลาเช่าตามสัญญาไม่ได้

ส่วนที่โจทก์อ้างว่าผู้ขายที่และตึกแถวพิพาทให้โจทก์ได้บอกกล่าวให้จำเลยปฏิบัติตามสัญญาข้อ 13 ซึ่งมีข้อตกลงว่า “ถ้าผู้ให้เช่าตกลงขายทรัพย์สินที่เช่าให้แก่ผู้ใดก่อนครบกำหนดการเช่าตามสัญญานี้ ผู้ให้เช่าจะแจ้งให้ผู้เช่าทราบล่วงหน้าเพื่อผู้เช่าเตรียมตัวออกจากทรัพย์สินที่เช่าเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองเดือน และผู้ให้เช่าจะได้มีโอกาสตกลงซื้อได้ก่อนในเมื่อเห็นว่ามีราคาสมควร” แต่จำเลยไม่ยอมซื้อนั้น สัญญาข้อนี้ที่มีข้อตกลงให้ใช้สิทธิเลิกสัญญาได้ก่อนครบกำหนดเวลาเช่าตามสัญญา โจทก์จึงจะบอกเลิกสัญญาโดยอาศัยสัญญาข้อนี้ไม่ได้ด้วยเช่นกัน

มาตรา 132. 11. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2033/2514 สัญญาซื้อขาย มีข้อความเกี่ยวกับการ
456. 377 ชำระเงินว่าผู้ซื้อได้ชำระเงินในวันทำสัญญา 40,000 บาท ไม่ชัดเจนว่าเป็น
เงินมัดจำหรือเงินที่ชำระราคาของล่วงหน้า ศาลยอมฟังคำพยานบุคคลประกอบการ
การแปลสัญญาได้

มาตรา 132. 10. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1077, 1078, 1079/2515 ข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลย
11, 112, 554, ผู้เช่าได้กันห้องด้วยไม้อัดไม้แน่นหนา รื้อออกได้ง่าย และไม่ทำให้เกิดความ
558 เสียหายหรือเปลี่ยนแปลงรูปทรงอาคารเดิมของโจทก์ จึงไม่ถือว่าเป็นการ
ดัดแปลงหรือต่อเติมแก่ทรัพย์สินที่เช่า

ส่วนการดัดแปลงบันไดนั้น ปรากฏว่าโจทก์ได้อนุญาตด้วยวาจาให้
จำเลยดัดแปลงได้ การที่ระบุไว้ในสัญญาว่าจำเลยจะไม่ดัดแปลงหรือต่อเติม
อย่างไรแก่ทรัพย์สินที่เช่าโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรนั้น ก็เพื่อ
ความสะดวกแก่การพิสูจน์โดยมีหลักฐานแน่นอนและชัดเจน เมื่อมีปัญหา
เกิดขึ้นเท่านั้น ไม่ใช่ว่าโจทก์จะไม่อาจให้คำอนุญาตด้วยวาจาได้เลยประการ
หนึ่งและอีกประการหนึ่ง เมื่อโจทก์ได้อนุญาตด้วยวาจาแล้วเช่นนี้ ย่อมถือได้ว่า
โจทก์ได้สละข้อห้ามในสัญญานั้นแล้ว โจทก์จึงบอกเลิกสัญญาเช่าไม่ได้

มาตรา 132. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1420/2515 เอกสารที่ผู้ตายทำไว้ ไม่มีข้อความ
1646, 1647 ตอนใดที่แสดงให้เห็นว่าเป็นพินัยกรรมหรือแสดงถึงเจตนาของผู้ตายใน
การกำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สินว่า ให้เกิดผลบังคับเมื่อตนถึงแก่
ความตายไปแล้วเลย แม้เอกสารดังกล่าวจะมีข้อความว่า “เวลาทำหนังสือ
ฉบับนี้มีสติสัมปชัญญะดีเป็นปกติดี” ก็ดี หรือ “ขอเจตนครั้งสุดท้าย” ก็ดีก็หาทำ
ให้แปลความได้ว่าผู้ตายมีเจตนาที่จะยกทรัพย์สินของตนให้เมื่อตนถึงแก่ความ
ตายไปแล้วไม่ ข้อความในตอนท้ายของเอกสารที่ว่า “ข้าพเจ้าขอยกให้ (ระบุ
ชื่อผู้รับ) ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป” กลับแสดงแจ้งชัดว่าผู้ตายเจตนาที่จะยก
ทรัพย์สินให้แก่ผู้รับทันทีในระหว่างที่ตนยังมีชีวิต เอกสารดังกล่าวจึงไม่ใช่
พินัยกรรม

มาตรา 132, 850 คำพิพากษาฎีกาที่ 525/2516 ข้อความในสัญญายอมความ ซึ่งคู่สัญญาตกลงแบ่งทรัพย์สินรกรกระหว่างกัน ระบุให้ห้องแถวไม้สองชั้น 10 ห้องเป็นของจำเลยที่ 2 เมื่อจำเลยที่ 2 อ้างว่าข้อความดังกล่าว พิมพ์ตกคำว่า “พร้อมด้วยที่ดิน” ซึ่งตามเจตนาแท้จริงของคู่สัญญาหมายรวมถึงที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งของห้องแถวนั้นด้วย เมื่อศาลเห็นว่า ตามเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญาหมายถึงห้องแถวดังกล่าวพร้อมด้วยที่ดินแล้ว ก็มีอำนาจบังคับคดีให้เป็นไปตามนั้น

มาตรา 132, 145 คำพิพากษาฎีกาที่ 177-186/2519 จำเลยทั้ง 10 ส่วนวนทำสัญญาเช่า
177ค 2, 386. ห้องพิพาทจากโจทก์คนละห้อง มีข้อสัญญาว่าถ้าห้องเช่าเกิดอัคคีภัย สัญญา
567 เช่าเป็นอันระงับสิ้นสุดลง เมื่อปรากฏว่า ห้องเช่าถูกไฟไหม้โดยหลังคาและเพดานห้องเช่าทั้ง 10 ห้องถูกไฟไหม้หมด เว้นแต่เพดานห้องที่ ป. จำเลยเช่าถูกไฟไหม้ไปครึ่งห้อง ฝาห้องเช่าชั้นบนแต่ละห้องถูกไฟไหม้เสียหายเป็นจำนวนมาก ส่วนชั้นล่างไฟไหม้ห้องกริ้ว ฝา และบันไดหมอบบางห้อง และบางห้องไฟไหม้เกรียมจนจำเลยแต่ละคนต้องใช้สังกะสีมุงหลังคาและซ่อมแซมห้องเช่าเพื่อป้องกันฝนตกลงมาเปียกจึงใช้เป็นที่อยู่อาศัยต่อไปได้ ดังนี้ ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ห้องเช่าดังกล่าวถึงขนาดที่เรียกว่าห้องเช่าเกิดอัคคีภัยแล้ว ความสัญญา ฉะนั้น สัญญาเช่าจึงเป็นอันระงับไปตามข้อสัญญา และเมื่อสัญญาระงับไปแล้ว แม้จำเลยแต่ละคนจะซ่อมแซมห้องเช่าใช้เป็นที่อยู่อาศัยต่อมาอีก ก็หาทำให้สัญญาเช่าระหว่างโจทก์กับจำเลยแต่ละคนกลับมีผลบังคับต่อไปไม่

มาตรา 132, 113. คำพิพากษาฎีกาที่ 1527/2517 จำเลยกู้เงินโจทก์ไป โดยเอาที่ดินจำนอง
138, 368, 655 เป็นประกันหนี้ ตกลงให้ดอกเบี้ยยร้อยละ 75 สตางค์ต่อเดือน ส่งดอกเบี้ยทุก ๆ เดือน ถ้าผู้กู้ผิดนัดไม่ส่งดอกเบี้ย ผู้กู้ยอมให้ดอกเบี้ยที่ค้างชำระทบเข้าเป็นต้นเงิน อันผู้กู้จะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราเดียวกัน ดังนี้ เป็นการให้คิดดอกเบี้ยได้ทันทีที่ผู้กู้ผิดนัดไม่ชำระดอกเบี้ยเดือนที่ค้าง ข้อความที่เกี่ยวกับดอกเบี้ยทบต้นตามสัญญาฎีกาโดยการจำนองรายนี้ จึงฝ่าฝืนต่อ ป.พ.พ. มาตรา 655 และเป็นโมฆะ (อ้างฎีกาที่ 543/2510) โจทก์จึงเรียกดอกเบี้ยทบต้น

จากจำเลยไม่ได้ กงกิดดอกเบี๋ยได้อย่างธรรมดาในอัตราร้อยละ 75 สตางค์ ต่อเดือน และเมื่อได้ตกลงซัดแจ้จ้งเช่นนี้ จะถือว่าคู่สัญญามิได้มีเจตนาให้กิดดอกเบี๋ยทบต้นในทันทีที่ผิดนัด และข้อตกลงเรื่องดอกเบี๋ยทบต้น ไม่เป็นโมฆะหาได้ไม่

มาตรา 132. 194 คำพิพากษาฎีกาที่ 856/2520 สัญญาประนีประนอมยอมความที่โจทก์ กับจำเลยที่ 1 ทำไว้ต่อศาลมีว่า โจทก์ให้ที่พิพาทแก่จำเลยที่ 1 แต่จำเลยที่ 1 จะนำไปขายโดยไม่แจ้จ้งให้โจทก์ทราบก่อนไม่ได้ ดังนี้ แม้ต่อมาจำเลยที่ 1 ได้ขายที่พิพาทให้จำเลยที่ 2 โดยไม่แจ้จ้งให้โจทก์ทราบ ก็ไม่มีข้อสัญญาว่าจะต้องคืนที่ดินให้โจทก์ตามเดิม โจทก์จึงฟ้องเรียกคืนที่พิพาทกลับมาเป็นของตน อันเป็นข้อนอกเหนือไปจากสัญญาประนีประนอมยอมความหาได้ไม่

มาตรา 132. 378. คำพิพากษาฎีกาที่ 900/2521 โจทก์จำเลยทำสัญญาซื้อขายไม้มีกำหนด การซื้อขายเป็นเวลา 1 ปี และมีข้อสัญญาเกี่ยวกับจำนวนไม้อย่างต่ำที่จะต้องซื้อขายกันต่อเดือน เมื่อจำเลยผู้ขายได้รับเงินมัดจำค่าซื้อไม้จากโจทก์ 200,000 บาท เงินจำนวนนี้ยอมเป็นเงินมัดจำตามสัญญาซื้อขายที่มีกำหนดเวลาซื้อขายกัน 1 ปี ไม่ใช่เงินมัดจำสำหรับการซื้อขายไม้จำนวนใดจำนวนหนึ่ง หรือของเดือนใดเดือนหนึ่ง ดังนั้น แม้จะได้ความว่า ไม้จำนวน 5 ทับ ที่ตัวแทนโจทก์ได้คัดเลือกให้จำเลยเพื่อไปให้โจทก์ยังต่างประเทศจะมีราคาประมาณ 200,000 บาท โจทก์ก็จะนำเงินมัดจำดังกล่าวมาหักเอาชำระราคาไม้ที่จะส่งออกไปไม่ได้ เพราะการซื้อขายยังไม่เสร็จสิ้น ยังจะต้องมีการซื้อขายตามสัญญาอีกจนกว่าจะครบ 1 ปี หากนำเงินมัดจำดังกล่าวมาหักชำระราคาไม้รายพิพาทแล้ว ก็จะไม่ม่เงินมัดจำเป็นประกันการปฏิบัติตามสัญญาซื้อขายต่อไปอีก

เมื่อได้ความว่าตามประเพณีการค้าการส่งสินค้าไปต่างประเทศผู้ซื้อจะต้องเปิดเล็ดเตอร์ออฟเครดิตมาให้ผู้ขายเพื่อราคาสินค้าที่ส่งออกอันเป็นวิธีการเกี่ยวกับการชำระเงินค่าสินค้า และปรากฏว่าเป็นความผิดของโจทก์เองที่เปิดเล็ดเตอร์ออฟเครดิตมาให้จำเลยไม่พอกับราคาไม้ที่ส่งออกไปให้โจทก์ไม่ได้ เช่นนี้จะถือว่าจำเลยเป็นฝ่ายผิดสัญญาหาได้ไม่ โจทก์ยอมไม่มีสิทธิเรียกเงินมัดจำดังกล่าวคืน

มาตรา 132. 374. คำพิพากษาฎีกาที่ 1156/2521 เจ้ามรดกมมีบุตร 5 คนคือโจทก์ทั้งสอง จำเลย ว. และ พ. ผู้ร้องสอดเป็นภรรยาของ พ. ไม่มีบุตรด้วยกัน พ. ตายก่อนเจ้ามรดก เจ้ามรดกตายโดยไม่ได้ทำพินัยกรรม โจทก์ทั้งสองเคยฟ้องจำเลยขอแบ่งมรดก ผลที่สุดได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับจำเลยยอมแบ่งที่พิพาทออกเป็น 5 ส่วนเท่า ๆ กัน ให้โจทก์ทั้งสอง ว. พ. และจำเลยคนละส่วนตามคดีแดงที่ 239/2515 ขณะทำสัญญาประนีประนอมยอมความดังกล่าว โจทก์และจำเลยย่อมรู้อยู่แล้วว่า พ. ตายไปก่อนเจ้ามรดกแล้ว ยังยอมทำสัญญาประนีประนอมยอมความให้ พ. มีส่วนในที่พิพาท 1 ส่วนใน 5 ส่วน จึงแสดงว่าต่างมีเจตนาอันแท้จริงที่จะมอบที่ดินส่วนนี้ให้แก่ผู้มีสิทธิรับมรดกของ พ. หาใช่มอบให้แก่ พ. ซึ่งตายไปแล้วไม่ ทั้งนี้เป็นการตีความในสัญญาโดยฟังเสียงถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนตามตัวอักษรตามความหมายแห่ง ป.พ.พ. มาตรา 132

สัญญาประนีประนอมยอมความที่โจทก์จำเลยทำไว้นั้น เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก เมื่อผู้ร้องสอดซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้แสดงเจตนาจะรับเอาทรัพย์สินส่วนนี้โดยร้องสอดเข้ามาเป็นจำเลยร่วม ถือได้ว่าผู้ร้องสอดได้แสดงเจตนาแก่โจทก์ซึ่งเป็นลูกหนี้ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้นแล้วตามมาตรา 374 แห่ง ป.พ.พ. สิทธิของผู้ร้องสอดได้เกิดขึ้นแล้ว โจทก์จะเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธินี้ของผู้ร้องสอดมิได้ ตามมาตรา 375 แห่ง ป.พ.พ.

มาตรา 132

คำพิพากษาฎีกาที่ 858/2522 โจทก์จำเลยตกลงกันว่า “โจทก์จะต้องทำถนนขนาดมาตรฐาน กอนกรีตเสริมเหล็กหนา 15 เซนติเมตร ส่วนหน้ากว้าง 8 เมตร ผิวจราจร 6 เมตร ไหล่ถนนข้างละ 1 เมตร ได้ไหล่ทางมีท่อระบายน้ำ และท่อพักเปิดปิดทำความสะอาดได้.....” ตามข้อตกลงดังกล่าว หมายความว่าโจทก์ต้องทำไหล่ถนนข้างละ 1 เมตร เป็นกอนกรีตเสริมเหล็กด้วย เมื่อโจทก์ไม่ได้ทำไหล่ถนนข้างละ 1 เมตรเป็นกอนกรีตเสริมเหล็ก เพียงแต่ทำท่อระบายน้ำมีท่อพักและมีฝาปิดปิดเท่านั้น ถือได้ว่าโจทก์ไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับในสัญญาโดยครบถ้วน

มาตรา 132. 4. คำพิพากษาฎีกาที่ 2752/2522 กรณีที่ข้อความในสัญญาซื้อขายชัดเจน
368 แล้วก็ไม่ต้องสืบพยานประกอบเพื่อตีความถึงความประสงค์ของคู่สัญญา
และปกติประเพณีอีก

มาตรา 132. 680 คำพิพากษาฎีกาที่ 2827/2522 อ. เป็นผู้เช่าและรับรถยนต์ไปจากโจทก์
จำเลยทำหนังสือสัญญากู้ประกันผู้เช่าให้ไว้แก่โจทก์ ต่อมากันร้ายลักรถยนต์
ที่เช่าไปขณะอยู่ในครอบครองของ อ. ผู้เช่า สัญญากู้ประกันมีใจความสาร
สำคัญว่า จำเลยยินดีชดใช้หรือรับผิดชอบให้กับผู้เช่า ในกรณีตามหาผู้เช่า
ไม่พบ โดยรับผิดชอบตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ 1. การเสียหายของรถอันเกิด
จากอุบัติเหตุหรือรถชนกันถ้าต่ำกว่า 1,000 บาท จำเลยจะต้องรับผิดชอบ 2.
ถ้าเกิดรถหายในระหว่างเช่าจำเลยจะต้องรับผิดชอบ ดังนี้ จำเลยจะต้องรับ
ผิดต่อโจทก์ก็แต่เฉพาะในกรณีตามหาผู้เช่าไม่พบ และจำกัดเฉพาะเงื่อนไข
ที่ระบุไว้ในสัญญา 2 ข้อเท่านั้น ข้อเท็จจริงฟังยุดีว่า ในวันที่รถยนต์หายนั้น
อ. ผู้เช่าไปแจ้งที่บริษัทโจทก์ว่ารถหายและมอบกุญแจรถคืนให้โจทก์แล้ว
จึงมิใช่เป็นกรณีตามหาผู้เช่าไม่พบ จำเลยหาจำต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ตามสัญญา
ไม่

มาตรา 132. 569 คำพิพากษาฎีกาที่ 1361/2523 ในการตีความแสดงเจตนาอัน ป.พ.พ.
มาตรา 132 ให้ฟังเสียงถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนตามตัวอักษร
จำเลยเสียเงินช่วยค่าก่อสร้างให้ บ. ผู้ให้เช่าแล้ว ได้จดทะเบียนการเช่า
มีกำหนด 20 ปี ย่อมแสดงถึงเจตนาของทั้งสองฝ่ายให้สัญญาเช่ามีผลผูกพัน
กัน 20 ปี เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา โจทก์รับโอนตึกแถว
พิพาทจาก บ. ต้องรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้โอนตาม ป.พ.พ. มาตรา
569 เมื่อจำเลยเพียงอยู่ในตึกแถวพิพาทไม่ครบ 5 ปี การที่มีข้อสัญญาให้ผู้เช่า
ยอมออกจากตึกแถวที่เช่าในกรณีที่มีการขายทรัพย์สินที่เช่าก่อนครบกำหนด
สัญญาเช่านั้น ข้อสัญญาดังกล่าวขัดกับเจตนาอันแท้จริงของคู่สัญญา โจทก์จึง
ไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าก่อนกำหนดเวลาโดยอาศัยข้อสัญญาดังกล่าว

มาตรา 132. 851 คำพิพากษาฎีกาที่ 1962/2523 โจทก์รับโอนกรรมสิทธิ์ส่วนหนึ่งของ
1364 ที่พิพาทมาจาก ช. ผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมกับจำเลย แล้วโจทก์ครอบครองที่พิพาท

ส่วนทางทิศเหนือตามที่ ช. เจ้าของเดิมครอบครองมา ส่วนจำเลยครอบครองทางทิศใต้โดยถือเอาคันสวนเป็นแนวเขต ต่อมาโจทก์จำเลยได้ทำบันทึกตกลงแบ่งกรรมสิทธิ์รวมมีความว่า โจทก์จำเลยตกลงแบ่งส่วนที่ดินที่มีอยู่ในที่ดินแปลงนี้ออกจากกันทางทิศใต้แบ่งเป็นของจำเลยให้ได้เนื้อที่ครึ่งหนึ่ง ส่วนแปลงที่เหลือเป็นของโจทก์ บันทึกดังกล่าวเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความใช้บังคับกันได้

บันทึกดังกล่าวข้อ 1 ระบุว่าให้แบ่งตามส่วนที่แต่ละฝ่ายมีอยู่ กับข้อ 2 ระบุว่าโจทก์จำเลยจะนำช่างแผนที่ไปทำการรังวัดปักหลักเขตให้เป็นการแน่นอนต่อไป เมื่ออ่าน 2 ข้อประกอบกันแล้วเห็นได้ว่าคู่กรณีเจตนาให้แบ่งกันตามส่วนที่ทั้งสองฝ่ายมีอยู่แล้ว ต้องถือตามเจตนาที่แท้จริงของคู่กรณี คือแบ่งครึ่งกันตามที่ทั้งสองฝ่ายนำพื้นที่ซึ่งตนครอบครองอยู่แล้ว หากใช้แบ่งครึ่งกันตามเนื้อที่ที่กำหนดได้ไม่

มาตรา 132, 368 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2025/2523 สัญญาซื้อขายข้อ 7 โจทความว่า ผู้ขายได้นำเงินจำนวนร้อยละ 10 ของราคาส่งของมามอบไว้แก่ผู้ซื้อ ถ้าผู้ขายไม่ปฏิบัติตามสัญญา ผู้ซื้อจะรับเงินจำนวนนี้ข้อ 8 มีความว่า ถ้าผู้ขายไม่นำส่งของมอมอบให้แก่ผู้ซื้อเป็นการถูกต้องภายในกำหนด ผู้ขายยอมให้ผู้ซื้อปรับเป็นเงินร้อยละ 10 ของราคาส่งของที่ยังไม่ได้ส่งมอบ และข้อ 9 ความว่า นอกจากที่กล่าวแล้วในข้อ 8 ถ้าผู้ขายไม่ปฏิบัติตามสัญญาด้วยเหตุใด ๆ จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ซื้อ ผู้ขายยอมรับผิดชอบโดยสิ้นเชิง เช่นนี้ ข้อ 7 ใช้บังคับในกรณีผู้ขายไม่ปฏิบัติตามสัญญาเลย ข้อ 8 ใช้บังคับในกรณีผู้ขายส่งมอบสิ่งของให้แก่ผู้ซื้อ แต่ส่งมอบไม่ครบถ้วน หรือถูกต้องตามสัญญาส่วนข้อ 9 ถ้าผู้ซื้อได้รับความเสียหายเป็นพิเศษ เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญาของผู้ขาย ผู้ขายต้องรับผิดชอบด้วย ข้อเท็จจริงได้ความว่า จำเลยผู้ขายผิดสัญญาไม่ได้ส่งมอบสิ่งของให้แก่โจทก์ผู้ซื้อเลย โจทก์จึงมีสิทธิเพียงแต่รับเงินที่จำเลยนำมามอบ ตามสัญญาข้อ 7 เท่านั้น จะเรียกเอาเบี้ยปรับจากจำเลยตามสัญญาข้อ 8 ไม่ได้

มาตรา 132 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 30/2524 บันทึกข้อตกลงสภาพการจ้างซึ่งใช้บังคับเพียง 1 ปีมีความว่า ลูกจ้างที่ปฏิบัติงานเกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี มีสิทธิหยุด

พักผ่อนประจำปี 12 วัน ผู้ที่ปฏิบัติงานเกิน 5 ปี มีสิทธิดังกล่าว 18 วัน ในการคำนวณระยะเวลาปฏิบัติงานนั้น ข้อตกลงมิได้กำหนดค่าให้เริ่มนับแต่เมื่อใดจึงต้องถือตามความเป็นจริงโดยเริ่มคำนวณระยะเวลาการปฏิบัติงานมาแต่แรก มิใช่เริ่มนับตั้งแต่วันที่ใช้ข้อตกลง เพราะหากคำนวณตั้งแต่วันที่ใช้ข้อตกลงแล้ว จะไม่มีลูกจ้างคนใดได้สิทธิหยุดพักผ่อนเพราะเมื่อครบ 1 ปีก็ต้องเลิกใช้ข้อตกลงนั้นเสียแล้ว

มาตรา 132, 164. คำพิพากษาฎีกาที่ 1479, 1480/2524 จ. กับ ส. และ ล. ทำสัญญาประนี-
374, 850. 852. ประนอมยอมความกันในศาลยอมยกที่ดินของตนให้ ว. ว. ได้ลงชื่อไว้ในสัญญา
1299, 1382 ประนีประนอมยอมความตกลงรับที่ดินพิพาท เป็นการแสดงเจตนา
ประโยชน์ตามสัญญาแล้ว ถือได้ว่า จ. มอบการครอบครองที่ดินให้ว. ตั้งแต่นั้น
วันนั้น ว. ครอบครองที่ดินพิพาทโดยความสงบและเปิดเผยด้วยเจตนาเป็น
เจ้าของเป็นเวลาเกิน 10 ปีแล้ว จึงได้กรรมสิทธิ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1382
การไม่จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ใช้สิทธิเรียกร้องเอาที่ดินตาม
สัญญาประนีประนอมยอมความภายใน 10 ปี หากทำให้กรรมสิทธิ์ที่ดิน
สูญสิ้นไปไม่

มาตรา 132 คำพิพากษาฎีกาที่ 2113/2524 บันทึกข้อตกลงระหว่างผู้แทนนายจ้าง
กับผู้แทนลูกจ้างมีความว่า การที่พนักงานขอให้ปรับเงินเดือนขึ้นอีก 20
เปอร์เซ็นต์นั้น เรื่องนี้รัฐบาลกำลังพิจารณาให้แก่ข้าราชการอยู่ และในการ
นี้ก็พิจารณาปรับปรุงให้แก่รัฐวิสาหกิจเช่นเดียวกัน ซึ่งรวมทั้งบริษัทของ
นายจ้างด้วย และจะมีผลใช้บังคับในระยะเวลาพร้อมกัน ข้อตกลงดังนี้หมาย
ความเพียงแต่ว่ารัฐบาลซึ่งเป็นนายจ้างจะปรับปรุงเงินเดือนให้เพียงใดนั้น
ไม่มีการระบุไว้แน่ชัด เป็นเรื่องของรัฐบาลที่จะพิจารณา จะถือว่าบริษัทนายจ้าง
ได้ตกลงรับเป็นข้อผูกพันว่า เมื่อรัฐบาลปรับปรุงเงินเดือนให้แก่
ข้าราชการแล้ว จะปรับปรุงเงินเดือนให้ลูกจ้างขึ้นจากเดิม 20 เปอร์เซ็นต์
หาได้ไม่

มาตรา 133 คำพิพากษาฎีกาที่ 5/2479 สัญญาที่มีเงื่อนไข ในขณะที่เงื่อนไขยังไม่
สำเร็จก็โอนกันได้

เมื่อการโอนสิทธิเรียกร้องได้มาเป็นหนังสือแล้ว และผู้รับโอนได้ทำ

หนังสือบอกกล่าวให้ลูกหนี้ทราบการโอนนั้นแล้วก็เป็นอันสมบูรณ์และใช้ยื่นลูกหนี้ได้

มาตรา 133

คำพิพากษาฎีกาที่ 818/2491 เรื่องโมฆกรรมที่คู่กรณีได้กลับคืนยังฐานะเดิมนั้นกฎหมายบัญญัติไว้เฉพาะกรณีที่เป็นโมฆียกรรมแล้วถูกบอกล้างตาม ป.พ.พ. มาตรา 136 ส่วนนิติกรรมที่เป็นโมฆะมาแต่แรกนั้น หากได้บัญญัติถึงการกลับคืนฐานะเดิมไม่ เพราะเมื่อเป็นการเสียเปล่ามาแต่ต้นแล้ว ฐานะของคู่กรณีก็มีได้เคยมีการเปลี่ยนแปลงเลย

ซื้อขายที่ดินโดยมิได้จดทะเบียน สัญญาเป็นโมฆะ

มาตรา 133

คำพิพากษาฎีกาที่ 303/2501 การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์โดยทำหนังสือกันเองและไม่ได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น เป็นโมฆะ เมื่อผู้ขายกล่าวอ้างขึ้น ผู้ซื้อต้องคืนทรัพย์แก่ผู้ขายและรับเงินคืนจากผู้ขาย

มาตรา 133, 134, 1445, 1490

คำพิพากษาฎีกาที่ 963/2519 บิดาโจทก์จดทะเบียนสมรสกับจำเลยในระหว่างที่ยังเป็นสามีที่ชอบด้วยกฎหมายของมารดาโจทก์ เมื่ต่อมาบิดามารดาโจทก์จะจดทะเบียนหย่าขาดจากกันก็ตาม การสมรสระหว่างบิดาโจทก์และจำเลยย่อมเป็นโมฆะ โจทก์ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียย่อมจะกล่าวอ้างขึ้นได้และโมฆกรรมนั้นไม่อาจให้สัตยาบันแก่กันได้ การหย่ากันระหว่างบิดามารดาโจทก์ในภายหลังก็ไม่มีผลย้อนหลังไปถึงการสมรสระหว่างบิดาโจทก์กับจำเลย ซึ่งตกเป็นโมฆะไปก่อนแล้ว

มาตรา 134

คำพิพากษาฎีกาที่ 1884/2497 บุคคลที่อายุไม่ครบ 30 ปี (29 ปี 6 เดือน) จดทะเบียนรับบุคคลอื่นเป็นบุตรบุญธรรมย่อมไม่สมบูรณ์ แม้บุคคลนั้นจะมีชีวิตมาจนถึงแก่กรรมนับอายุได้เกิน 30 ปีแล้ว ก็ไม่ถือว่าเป็นการให้สัตยาบัน เพราะไม่ใช่กรณีที่กฎหมายให้สัตยาบันได้

มาตรา 135, 1653, 1705

คำพิพากษาฎีกาที่ 730/2489 การที่ผู้รับพินัยกรรมลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมนั้น ไม่ทำให้พินัยกรรมเป็นโมฆะไปทั้งฉบับ คงตกเป็นโมฆะเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับพยานคนนั้นเท่านั้น

มาตรา 135

คำพิพากษาฎีกาที่ 635/2501 การที่มีรอยขีดฆ่าและตกเติมในพินัยกรรมบางแห่งโดยผู้ทำพินัยกรรมกับพยานไม่ได้ลงชื่อกำกับไว้ให้ถูกต้องก็คงเสีย

ไปเฉพาะที่ซึ่งต่อมาตกเดิมนั้นเท่านั้น ซึ่งไม่ใช่ข้อความสำคัญ ไม่ทำให้พันธกรรม
เสียไปทั้งฉบับ

มาตรา 135. 653. คำพิพากษาฎีกาที่ 136/2507 เมื่อข้อความในเอกสารกล่าวถึงเรื่องชำระ
654 ดอกเบี้ยอย่างเดียวเท่านั้น ย่อมจะฟังว่าเป็นหลักฐานแห่งการใช้เงินด้วย
ไม่ได้

การกู้ยืมเงินโดยเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้น เป็นโมฆะเฉพาะดอกเบี้ยเท่านั้น
ต้นเงินหาเป็นโมฆะไม่ ผู้ให้กู้จึงฟ้องเรียกต้นเงินกู้คืนได้

มาตรา 135 คำพิพากษาฎีกาที่ 1188/2510 การเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา แม้จะเป็น
โมฆะแต่ก็เป็นที่ยอมรับได้ว่าเป็นส่วนที่แยกออกจากการที่จำเลยกู้เงินโจทก์
ซึ่งเป็นส่วนที่สมบูรณ์แล้วนั้นได้ การกู้เงินหากตกเป็นโมฆะด้วยไม่

มาตรา 135. 20. คำพิพากษาฎีกาที่ 1319/2512 ผู้เยาว์อายุ 18 ปีมีภริยา แต่มิได้จดทะเบียน
21. 113. 114. ทะเบียนสมรสย่อมยังไม่บรรลุนิติภาวะ

850. 1546. 1749. ผู้เยาว์ลงนามทำสัญญาโดยมีผู้แทนโดยชอบธรรมลงลายพิมพ์นิ้วมือเป็น
1750. 1754 พยานในเอกสารสัญญานั้นถือได้ว่า ผู้แทนโดยชอบธรรมให้ความยินยอมแล้ว

ทายาททุกคนทำสัญญาแบ่งปันมรดกซึ่งไม่มีพันธกรรม เป็นการระงับ
ข้อพิพาทแห่งกองมรดกที่จะมีขึ้น จึงเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ
ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1546 (4) ผู้ให้อำนาจปกครองจะทำสัญญาประนี
ประนอมยอมความเกี่ยวแก่ทรัพย์สินของผู้เยาว์มิได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต
ดังนั้น เมื่อยังมีได้รับอนุญาตจากศาล ผู้ให้อำนาจปกครองในฐานะผู้แทนโดย
ชอบธรรมจึงไม่อาจให้ความยินยอมแก่ผู้เยาว์ในการทำสัญญาประนีประนอม
ยอมความแบ่งปันมรดก

สัญญาประนีประนอมยอมความแบ่งปันมรดกซึ่งผู้เยาว์ทำและผู้แทน
โดยชอบธรรมให้ความยินยอมโดยมิได้รับอนุญาตจากศาล ย่อมตกเป็นโมฆะ
แม้สัญญาประนีประนอมยอมความนั้นทำขึ้นระหว่างผู้เยาว์กับทายาทอื่น
อีกหลายคน แต่จำนวนทายาทหรือจำนวนทรัพย์มรดกที่จะได้รับส่วนแบ่ง
เป็นสิ่งที่เกี่ยวพัน ไม่อาจแบ่งแยกออกจากกันได้ ย่อมตกเป็นโมฆะด้วยกัน
ทั้งสิ้น

หมายเหตุ มาตรา 1546 (4) ปัจจุบันคือมาตรา 1574 (8)

มาตรา 135

คำพิพากษาฎีกาที่ 261/2516 ยอดเงินกู้ตามหนังสือสัญญากู้เงินซึ่งแยกได้ว่าเป็นค้ำเงินที่แท้จริงจำนวนหนึ่ง และดอกเบี้ยล่วงหน้าซึ่งเรียกเกินอัตราผิดกฎหมายจำนวนหนึ่งนั้นดอกเบี้ยดังกล่าวเป็นหนี้ไม่สมบูรณ์ตกเป็นโมฆะ ส่วนหนี้ค้ำเงินยังคงสมบูรณ์ สัญญากู้ไม่ตกเป็นโมฆะทั้งฉบับและในส่วนที่สมบูรณ์ย่อมนำมาใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมฟ้องร้องบังคับคดีได้ (อ้างฎีกาที่ 1238/2502)

มาตรา 136,
1656, 1658

คำพิพากษาฎีกาที่ 621/2492 คู่ความขอให้ศาลวินิจฉัยเพียงข้อเดียวว่า พินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองที่จำเลยอ้าง จะเป็นการชอบด้วย ป.พ.พ. มาตรา 1658 หรือไม่ การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าพินัยกรรมฉบับนี้ตกเป็นโมฆะในฐานจะเป็นพินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองแต่สมบูรณ์ในฐานจะเป็นพินัยกรรมธรรมดา ตาม ป.พ.พ. มาตรา 136 ดังนี้ เป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นที่คู่ความโต้เถียงกัน เพราะคู่ความมิได้แถลงว่า ถ้าพินัยกรรมฉบับนี้ไม่เป็นพินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมือง ก็ขอให้ศาลวินิจฉัยว่าจะเข้าแบบสมบูรณ์เป็นพินัยกรรมอย่างอื่นหรือไม่

พินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองมีปลัดอำเภอลงลายมือชื่อในฐานะเป็นพยานรับรองพินัยกรรมอีกฐานหนึ่ง กับมีนายสุตเช็นเป็นพยานอีกคนหนึ่ง เมื่อตัดชื่อนายสุวัธน์ออกจากฐานเป็นพยาน โดยเหตุที่เป็นกรรมการอำเภอ ผู้กระทำการตามหน้าที่ราชการแล้ว ก็คงเหลือแต่ นายสุตผู้เดียวลงลายมือชื่อเป็นพยาน แต่เป็นผู้ที่ได้รับรู้การแจ้งความประสงค์ของผู้ทำพินัยกรรมต่อกรรมการอำเภอ พยานขาดจำนวนไปคนหนึ่งจึงไม่ครบจำนวนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ พินัยกรรมจึงตกเป็นโมฆะในฐานเป็นพินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมือง

มาตรา 136,
1656, 1658

คำพิพากษาฎีกาที่ 1211/2492 แม้พินัยกรรมจะทำผิดแบบพินัยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองตามความประสงค์เดิมของผู้ทำพินัยกรรมก็ดี แต่ก็ทำขึ้นถูกต้องตามแบบพินัยกรรมธรรมดาตาม ป.พ.พ. มาตรา 1656 ทุกประการ ดังนี้ ศาลย่อมยกความสมบูรณ์ตามแบบพินัยกรรมอย่างหลังนี้ ขึ้นใช้บังคับได้โดยอาศัยบทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ. มาตรา 136

มาตรา 136. 453. คำพิพากษาฎีกาที่ 1354/2492 ที่พิพาทเป็นที่ว่างยังไม่ได้มีการปลูกสร้าง
454. 456. 1382 และไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน แต่ปรากฏว่าอยู่ริมถนนหลวงในเขต
เทศบาลและมีบ้านเรือนปลูกอยู่แล้วโดยรอบที่นี้ จึงมีลักษณะเป็นที่บ้าน

บิดาโจทก์ได้ทำสัญญาขายที่พิพาทซึ่งไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ให้
แก่จำเลยทั้งยังได้ลงชื่อจำเลยไว้ในใบไต่สวนเพื่อรับโฉนดในภายหลัง และ
มอบให้จำเลยครอบครองโดยเปิดเผย ดังนี้ ตามพฤติการณ์แห่งรูปคดีเป็นที่
พึงสันนิษฐานได้ว่า ถ้าผู้กรณีได้รู้ว่าหนังสือสัญญานี้ไม่สมบูรณ์เป็นสัญญา
ซื้อขาย ก็คงจะได้ตั้งใจให้สมบูรณ์เป็นสัญญาจะขาย กรณีเข้าลักษณะตาม
บทบัญญัติแห่ง ป.พ. พ. มาตรา 136

มาตรา 136 คำพิพากษาฎีกาที่ 1033/2494 พันัยกรรมฝ่ายเมืองแม่จะไม่ถูกต้อง
ตามแบบตาม ป.พ.พ. มาตรา 1658 ถ้าเป็นการถูกต้องอย่างพันัยกรรมแบบ
ธรรมดาแล้ว ก็คงถือว่าพันัยกรรมนั้นสมบูรณ์ตามแบบธรรมดาได้

พันัยกรรมมีรอยขีดฆ่า แล้วมิได้เซ็นชื่อกำกับไว้ ถ้าปรากฏว่าข้อความ
ที่ขีดฆ่านั้นเป็นข้อหยาบหยาบเล็กน้อย ไม่ใช่ข้อสำคัญ มิได้ทำให้เสียถ้อย
กระทงความตรงไหนแต่อย่างใด เพียงเท่านั้นหาทำพันัยกรรมทั้งฉบับนั้น
เสียไปไม่ คงต้องถือว่าพันัยกรรมฉบับนั้นมีผลสมบูรณ์อยู่

มาตรา 136 คำพิพากษาฎีกาที่ 525/2497 ทำสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์โดยมิได้
จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมเป็นโมฆะ

เมื่อไม่มีเหตุให้สันนิษฐานว่าคู่สัญญายังมีเจตน์เจานงว่าถ้าสัญญาซื้อขาย
นี้ไม่สมบูรณ์ ก็คงจะได้ตั้งใจให้สมบูรณ์เข้าแบบเป็นนิติกรรมอย่างอื่นแล้ว
ก็ไม่มีผลบังคับเป็นสัญญาจะซื้อขายได้

มาตรา 136. 456 คำพิพากษาฎีกาที่ 1735/2505 ผู้ขายขายบ้านซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินที่เช่า
จากสำนักงานทรัพย์สินฯ ได้รับชำระราคาครบถ้วน และมอบให้ผู้ซื้อเข้า
อยู่อาศัยแล้ว แต่ไม่ได้ทำหนังสือสัญญาซื้อขายและจดทะเบียนต่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่ เพราะผู้ขายอ้างว่าหากไปทำโอนกัน สำนักงานทรัพย์สินฯ ทราบ
เรื่องเข้าจะหาว่าผิดสัญญาและเลิกสัญญาเช่าที่ดิน ซึ่งผู้ซื้อก็ยอม ดังนี้ แสดง
ว่าผู้กรณีมิได้มีเจตนาจะดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายมาแต่แรกแล้ว

สัญญาซื้อขายจึงเป็นโมฆะและจะถือว่าคู่กรณีตั้งใจจะให้สมบูรณ์ในฐานะเป็นสัญญาจะซื้อขายก็ไม่ได้

มาตรา 136. 456 คำพิพากษาฎีกาที่ 964/2509 สัญญาซื้อขายมีใจความชัดเจนว่า คู่สัญญา
มีเจตนามุ่งซื้อขายที่ดินกันเด็ดขาด ไม่มีข้อความใดแสดงว่าคู่สัญญา
จะไปจดทะเบียนโอนกันในภายหลัง อันจะทำให้เห็นว่าเป็นเพียงสัญญาจะ
ซื้อขาย เมื่อมิได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็เป็นโมฆะตาม ป.พ.
มาตรา 456

ตามสัญญาซื้อขาย คู่สัญญาที่มีเจตนามุ่งให้สัญญาซื้อขายเป็นสัญญา
ซื้อขายเด็ดขาด และไม่มีทางจะแปลได้ว่าเป็นสัญญาจะซื้อขายแล้ว เมื่อสัญญา
ซื้อขายเป็นโมฆะ นิติกรรมนี้จะสมบูรณ์ในฐานะเป็นสัญญาจะซื้อขาย
โดยอาศัย ป.พ. มาตรา 136 ไม่ได้

มาตรา 136. 9.
1656. 1658.
1666. 1705 คำพิพากษาฎีกาที่ 359/2521 พันยกรรมเอกสารฝ่ายเมืองซึ่งมีผู้ลงลาย
พิมพ์นิ้วมือเป็นพยานคนหนึ่ง และมีผู้ลงลายมือชื่อเป็นพยานอีกคนหนึ่ง
กับมีนายอำเภอผู้จัดทำพันยกรรมลงลายมือชื่อในฐานะนายอำเภอนั้น การ
ลงลายพิมพ์นิ้วมือเป็นพยานใช้ไม่ได้ พยานในพันยกรรมจึงเหลือเพียงคน
เดียวขาดต่อ ป.พ. มาตรา 1658 และตกเป็นโมฆะตามมาตรา 1705 แต่
พันยกรรมฉบับนี้จัดทำต่อหน้านายอำเภอ จึงถือได้ว่านายอำเภอเป็นพยาน
ในพันยกรรมด้วยอีกผู้หนึ่งโดยไม่จำเป็นต้องมีข้อความเขียนบอกาลงชื่อเป็น
พยานอีกฐานะหนึ่ง เมื่อรวมแล้วจึงเป็นพันยกรรมที่ทำต่อหน้าพยานอย่าง
น้อยสองคนพร้อมกันอนุโลมเข้าแบบพันยกรรมธรรมดาตามมาตรา 1656,
136 (อ้างฎีกาที่ 1612/2515)

มาตรา 137. 21.
1538 คำพิพากษาฎีกาที่ 937/2490 ผู้เยาว์และผู้แทนโดยชอบธรรมร่วมกัน
เป็นโจทก์ฟ้องคดีและทำสัญญายอมความโดยผู้เยาว์มิได้รับความยินยอม
จากผู้แทนโดยชอบธรรมและผู้แทนโดยชอบธรรมก็ไม่เคยให้สัตยาบัน ดังนี้
ผู้แทนโดยชอบธรรมฟ้องขอให้เพิกถอนสัญญายอมความนั้นได้

มาตรา 137 คำพิพากษาฎีกาที่ 1005/2511 การบอกล้งนิติกรรมนั้น กฎหมายมิได้
กำหนด หรือบังคับไว้ว่าจะต้องทำอะไรด้วยแบบพิธีอย่างไร

แม้หนังสือของโจทก์ที่มีสิ่งจำเลยจะมีใจความว่าให้จำเลยถอนชื่อจำเลยออกจากโฉนด แล้วเอาที่ดินตามโฉนดนั้นมาแบ่งปันให้พี่น้องจำเลยก็ตาม แต่ก็เห็นได้ว่าโจทก์ประสงค์ไม่ให้นิติกรรม คือการลงชื่อจำเลยเป็นเจ้าของที่ดินนั้นมีผลใช้ได้ต่อไป ซึ่งจะบังเกิดผลอย่างเดียวกันกับการบอกล้างโมฆียกรรม ดังนี้ จึงถือได้ว่าโจทก์ได้บอกล้างโมฆียกรรมแล้ว

มาตรา 137, 538. คำพิพากษาฎีกาที่ 876/2516 สัญญาให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ของผู้เยาว์เกินกว่าสามปี ที่บิดาผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นผู้ทำแทนผู้เยาว์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล สัญญานั้นไม่มีผลบังคับผูกพันผู้เยาว์ตั้งแต่การเช่าครบ 3 ปีแล้วตลอดมา และไม่เป็นโมฆียะอันจะพึงบอกล้างได้ จึงไม่เป็นกรณีที่ผู้เยาว์เมื่อบรรลุนิติภาวะแล้วจะให้สัตยาบันได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1550

หมายเหตุ มาตรา 1546 และมาตรา 1550 ปัจจุบันคือ มาตรา 1574 และมาตรา 1580

มาตรา 139, 38. คำพิพากษาฎีกาที่ 555/2483 การให้สัตยาบันโมฆียกรรมนั้นไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ

มาตรา 141, 121. คำพิพากษาฎีกาที่ 251/2522 จำเลยอ้างว่าได้ทำบันทึกข้อตกลงกับโจทก์เนื่องจากถูกข่มขู่ บันทึกดังกล่าวเป็นโมฆียะ แต่ปรากฏว่าหลังจากเวลาที่มูลเหตุให้เป็นโมฆียะตามที่จำเลยอ้างนั้นสิ้นไปแล้ว จำเลยได้ชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์อีกโดยมิได้แสดงแย้งสงวนสิทธิไว้แจ้งชัดว่า จะบอกล้างบันทึกข้อตกลงในภายหลัง ต้องถือว่าจำเลยให้สัตยาบันแก่นิติกรรมนั้นแล้ว ตาม ป.พ.พ. มาตรา 142 จำเลยจึงไม่มีสิทธิบอกล้างบันทึกข้อตกลงดังกล่าว

มาตรา 142 คำพิพากษาฎีกาที่ 633/2524 การให้สัตยาบันคือการแสดงการรับรองยอมรับผิดในหนี้หนี้ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังที่ระบุไว้ในมาตรา 142 โจทก์มีหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระหนี้ที่ภริยาจำเลยกู้เงินโจทก์ จำเลยแจ้งว่าจำเลยยอมรับผิดชัดใช้เฉพาะหนี้เงินกู้รายหนึ่ง ส่วนหนี้เงินกู้รายอื่นจำเลยไม่ทราบเรื่อง กรณีจึงฟังไม่ได้ว่าหนี้เงินกู้รายอื่นที่ภริยาจำเลยก่อขึ้นนั้น จำเลยได้ให้สัตยาบันด้วย จำเลยต้องรับผิดในฐานะผู้จัดการมรดกของภริยา แต่ไม่ต้องรับผิดเป็นส่วนตัว

มาตรา 143

คำพิพากษาฎีกาที่ 2203/2522 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทำกลฉ้อฉล โจทก์ได้บอกล้างนิติกรรมแล้ว ขอให้บังคับให้จำเลยคืนเงินที่ได้รับไปจากโจทก์ปรากฏจากคำแถลงของโจทก์ในวันนัดไต่สวนคำร้องขอฟ้องคดีอย่างคนอนาถาว่า โจทก์ทราบเหตุแล้วตั้ง 4-5 ปี แต่เพิ่งจะยกมาเป็นข้ออ้างในการบอกล้างนิติกรรมดังกล่าว จึงเป็นการพ้นเวลาที่จะบอกล้างได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 143 แล้ว ถือว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลพอที่จะฟ้องอย่างคนอนาถาได้

มาตรา 144, 149, 456, 1546

คำพิพากษาฎีกาที่ 316/2491 การโอนขายหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งมีทรัพย์สินเป็นอสังหาริมทรัพย์นั้น ไม่ถือว่าเป็นการขายอสังหาริมทรัพย์ ทำหนังสือสัญญาตนเองก็ใช้ได้ (อ้างฎีกาที่ 143/2475)

ผู้ใช้อำนาจปกครองทำนิติกรรมขายหุ้นของผู้เยาว์ในห้างหุ้นส่วนสามัญซึ่งมีทรัพย์สินเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้โดยไม่ต้องรับอนุญาตจากศาล

สัญญาจะซื้อขายมีเงื่อนไขว่าจะต้องขออนุญาตต่อศาลเสียก่อนจึงจะขายได้โดยคู่สัญญาเข้าใจผิดคิดว่าจะต้องขออนุญาตจากศาล เมื่อตามกฎหมายไม่ต้องขออนุญาต ดังนี้ เงื่อนไขนี้ก็ไม่เป็นผล ผู้ซื้อมีสิทธิฟ้องบังคับให้ผู้ขายปฏิบัติตามสัญญาได้ทีเดียว

มาตรา 144

คำพิพากษาฎีกาที่ 231/2493 มารดากับบุตรทำสัญญาจะขายทรัพย์สินมรดกรายเดียวกันให้แก่ผู้ซื้อ ถือว่า เป็นสัญญาไม่อาจแบ่งแยก ผู้ซื้อจะมาฟ้องบังคับผู้ขายคนใดคนหนึ่งมิได้

สัญญาจะซื้อขายที่ดินซึ่งมีเงื่อนไขว่า ฝ่ายผู้ขายจะไปขอโอนใส่ชื่อผู้ขายเป็นเจ้าของแล้วจะโอนขายให้ผู้ซื้อใน 3 เดือนนั้น เมื่อผู้ขายยังไปโอนใส่ชื่อผู้ขายไม่ได้โดยมีอุปสรรคอยู่ หากผู้ซื้อมาฟ้องบังคับตามสัญญาจะซื้อขาย ดังนี้ ถือว่าผู้ซื้อมาฟ้องก่อนการเป็นไปตามเงื่อนไข

มาตรา 145

คำพิพากษาฎีกาที่ 522/2491 ทำสัญญาจะขายห้องแถวซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินของราชพัสดุ โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องโอนการเช่าที่ดินนั้นให้แก่เขาด้วย ถ้าทางการขัดข้องในเรื่องโอนการเช่า สัญญาซื้อขายเป็นอันเลิกกัน ดังนี้ ถ้าผู้ขายปฏิเสธไม่ยอมปฏิบัติตามสัญญาเสียแต่เริ่มแรกแล้ว ย่อมได้ชื่อว่า เป็นฝ่ายผิดสัญญา ผู้ซื้อมีสิทธิขอให้บังคับให้ขายห้องแถวและโอนการเช่าได้

มาตรา 145, 366, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 661, 662/2511 ทำสัญญาเช่ามีข้อสัญญาว่าเมื่อหมดอายุสัญญาเช่าแล้ว ผู้เช่ามีสิทธิต่ออายุสัญญาเช่าได้อีก ส่วนค่าเช่าตกลงกันใหม่ เป็นเพียงข้อตกลงที่ให้โอกาสผู้เช่าที่จะต่อสัญญาได้ โดยมีเงื่อนไขว่า จะต้องมีการตกลงค่าเช่ากัน เมื่อตามสัญญาไม่ได้กำหนดไว้ว่าจะพึงเรียกร้องกันเพียงใด ย่อมเป็นสิทธิของผู้ให้เช่าที่จะเสนอราคา หากผู้เช่าไม่สนองรับสัญญาเช่าซึ่งสิ้นสุดลงตามกำหนดเวลา ย่อมเป็นอันระงับ

มาตรา 145, 194, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2932/2519 โจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงเช็คพิพาทฟ้องให้จำเลยชำระเงินตามเช็ค ในฐานะที่จำเลยเป็นผู้ส่งจ่าย จำเลยให้การว่า จำเลยส่งจ่ายเช็คพิพาทให้ ป. เพื่อนำไปใช้ประโยชน์เกี่ยวกับที่ดิน ป. เอาเช็คดังกล่าวไปชำระให้โจทก์เป็นค่าซื้อหิน 2 ก้อนที่โจทก์อ้างว่าเป็นเหล็กไหล โดยมีเงื่อนไขว่า ป. ขอนำหินดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิสูจน์ก่อนว่าใช่เหล็กไหลหรือไม่ ถ้าใช่จึงจะรับซื้อ ถ้าไม่ใช่จะเอามาคืนและรับเช็คคืน ผลการพิสูจน์ปรากฏว่าไม่ใช่เหล็กไหล สัญญาซื้อขายไม่เกิดขึ้น โจทก์ต้องคืนเช็คให้ ป. จึงไม่มีอำนาจฟ้อง ดังนี้ เท่ากับจำเลยต่อสู้ว่าสิทธิของโจทก์ที่ได้เช็คพิพาทมาไว้ในความครอบครองอันเนื่องมาจากการซื้อขายดังกล่าวนั้น ไม่สมบูรณ์ซึ่งทำให้โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกเงินตามเช็คที่ฟ้องในฐานะผู้ทรง เพราะไม่มีมูลหนี้ตนเอง อันเป็นการยกข้อต่อสู้ที่มีต่อโจทก์ซึ่งเป็นผู้ทรงคนปัจจุบัน มิใช่ข้อต่อสู้ที่จำเลยมีต่อผู้ทรงคนก่อน ๆ จึงไม่ขัดต่อ ป.พ.พ. มาตรา 916 คดียอมมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับการซื้อขายเหล็กไหลว่า วัตถุ 2 ก้อนที่โจทก์ขายนั้นเป็นเหล็กไหลหรือไม่ และเมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าไม่ใช่เหล็กไหล สัญญาซื้อขายเหล็กไหลก็ไม่มีต่อกัน จึงไม่มีมูลหนี้ที่โจทก์จะเรียกร้องเงินตามเช็คจากจำเลย

มาตรา 148, 456 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 560/2510 โจทก์จำเลยทำหนังสือสัญญาจะซื้อขายต่อกัน โดยระบุว่าจำเลยซึ่งเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมขายแทน ส. ผู้เยาว์ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ขายจะดำเนินการที่ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขาย ความหมายของสัญญาจะขายที่ดินรายนี้ของเด็กก็ต่อเมื่อศาลอนุญาตให้ขาย เมื่อจำเลยยื่นคำร้องขอขายที่ดินของเด็กแล้ว ศาลสั่งไม่อนุญาต ก็ยอมเป็นอันไม่ซื้อ

ขายกันตามข้อสัญญา การที่ศาลไม่อนุญาตให้ขาย มิใช่เป็นการที่จำเลยขัดขวาง มิให้เงื่อนไขสำเร็จอย่างไร

มาตรา 152. 369. คำพิพากษาฎีกาที่ 411/2511 จำเลยทำสัญญาเช่าที่ดินโจทก์เพื่อปลูกบ้าน และทำการค้าขาย มีกำหนด 15 ปี เมื่อครบสัญญาให้สิ่งปลูกสร้างตกเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ ดังนี้ เป็นสัญญาที่มีข้อตกลงกันอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีเงื่อนไขอะไรที่จะเป็นเหตุให้สัญญาเป็นโมฆะ

เมื่อตามสัญญาเช่าไม่ได้บังคับว่าจำเลยผู้เช่าจะต้องปลูกบ้านเมื่อใดก็ย่อมเป็นสิทธิของจำเลยที่จะเลือกปฏิบัติได้ภายในระยะเวลาแห่งสัญญานั้น กรณีมิใช่เรื่องเงื่อนไขบังคับก่อน ที่จะสำเร็จได้หรือไม่แล้วแต่ใจของฝ่ายลูกหนี้เท่านั้น ตาม ป.พ.พ. มาตรา 152 สัญญาเช่าจึงไม่เป็นโมฆะ

มาตรา 154. 653 คำพิพากษาฎีกาที่ 1098/2507 เจ้าหนี้ฟ้องเรียกเงินกู้ก่อนถึงกำหนดชำระ ลูกหนี้ปฏิเสธความรับผิดชอบ อ้างว่าชำระหนี้เงินกู้ตามสัญญาแล้ว ย่อมแสดงว่า ลูกหนี้ไม่ถือเอาประโยชน์แห่งเงื่อนไขในสัญญาหนี้ เงื่อนไขเวลาจึงไม่เป็นข้อที่ลูกหนี้จะอ้างเป็นประโยชน์ได้ต่อไป

มาตรา 154. 728 คำพิพากษาฎีกาที่ 1133/2520 เมื่อจำเลยได้รับหนังสือบอกกล่าวให้ไถ่ถอนจำนองภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือ จำเลยก็พูดกับผู้ส่งหนังสือว่า ไม่มีเงิน ถ้าอยากได้เร็ว ๆ ให้ฟ้องเอา เห็นได้ว่าจำเลยได้แสดงเจตนาไม่ถือเอาประโยชน์จากระยะเวลาที่โจทก์กำหนดให้ เมื่อโจทก์ได้ให้เวลาแก่จำเลยหลังทราบคำบอกกล่าวแล้วถึง 13 วัน อันเป็นระยะเวลาพอสมควร โจทก์มีอำนาจฟ้องได้โดยไม่ต้องรอให้ครบกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำบอกกล่าว

มาตรา 154. 204 คำพิพากษาฎีกาที่ 1839/2523 จำเลยเป็นลูกวงแชร์ ได้ประมูลแชร์ในเดือน มีนาคมได้ มีหน้าที่จะต้องชำระค่าแชร์คืนโจทก์ซึ่งเป็นนายวงเป็นงวดประจำเดือนตั้งแต่เดือน เมษายนถึงกันยายน เมื่อจำเลยปฏิเสธไม่ชำระค่าแชร์ให้แก่โจทก์ ปัญหาว่าค่าแชร์งวดประจำเดือน มิถุนายนถึงกันยายน ถึงกำหนดชำระแล้วหรือไม่ จึงไม่สำคัญ จำเลยต้องชำระค่าแชร์งวดประจำเดือนมิถุนายนถึงกันยายนให้แก่โจทก์ด้วย

- มาตรา 156, 161, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1145/2505 ป.พ.พ. มาตรา 191 นั้น หมายความว่า
191, 419, 448 คู่กรณีจะตกลงกันแก้ไขเปลี่ยนแปลงอายุความตามกฎหมายให้สั้นเข้ามา
หรือให้ยาวออกไปไม่ได้ แต่อายุความก็เป็นระยะเวลาอย่างหนึ่งเหมือนกัน
จึงนำความในมาตรา 161 มาใช้ได้ เมื่อวันสุดท้ายแห่งอายุความเป็นวันหยุด
ก็ให้นับวันที่เริ่มทำงานใหม่เข้าด้วย
- มาตรา 156, 158 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 198, 199/2508 เมื่อกฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติ
159 ถึงวิธีการกำหนดนับระยะเวลาฟ้องทุกข์และฟ้องร้องไว้ จึงต้องกำหนดนับ
ระยะเวลาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 21 วรรค 2 เป็นบทบัญญัติในการ
กำหนดระยะเวลาจำคุกเท่านั้น
- มาตรา 156, 158, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 940/2508 จำเลยใช้เงินบางส่วนให้โจทก์ เป็นการ
163, 165 รับสภาพหนี้ จึงเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง
อายุความสะดุดหยุดลงตั้งแต่วันที่ 5 ตุลาคม ระยะเวลาที่ล่วงไปแล้ว
คือตั้งแต่วันที่ค้างชำระจนถึงวันที่ 5 ตุลาคม จึงเป็นอายุความเดิมซึ่งล่วง
ไปแล้ว ไม่นับเข้าในอายุความใหม่ ถ้านับด้วยก็จะเป็นนับเวลาซ้อนกันไป
กับอายุความเดิม อายุความที่ให้เริ่มนับใหม่ตามมาตรานี้จึงเริ่มตั้งแต่วันที่
6 ตุลาคม เป็นต้นไป
ในกรณีที่ระยะเวลานับเป็นปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 158 มิให้นับวันแรก
แห่งระยะเวลารวมเข้าด้วย จึงต้องนับวันรุ่งขึ้นเป็นต้นไป
- มาตรา 156, 158 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1809/2511 เจื่อนใจในการประกวดราคาซึ่งกำหนด
ให้ราคาสินค้าที่เสนอขายมีราคาอยู่ 45 วันนับแต่วันยื่นซองประกวดราคา
นั้น ถือไม่ได้ว่ามีนิติกรรมกำหนดการนับระยะเวลาไว้เป็นประการอื่น ดังนั้น
จึงไม่นับวันแรกแห่งระยะเวลารวมคำนวณเข้าด้วย
การประกวดราคาซื้อน้ำมันมิใช่เป็นเรื่องการทำงาน เพราะไม่มีลักษณะ
หรือสภาพเป็นงานที่ต้องทำต่อ ๆ ไปอีก เมื่อยื่นซองประกวดราคาเสร็จก็
เป็นอันเสร็จกันไป ไม่มีการกระทำอะไรในการประกวดราคานั้นอีก กรณี
จึงปรับเข้ากับ ป.พ.พ. มาตรา 158 ตอนท้ายมิได้

มาตรา 156. 204. คำพิพากษาฎีกาที่ 293/2515 โจทก์จำเลยทำสัญญากันให้โจทก์ลงทุน
213. 369. 537 สร้างตึกแถวในที่ดินของจำเลยและยกกรรมสิทธิ์ให้จำเลย โดยโจทก์มีสิทธิ
หาผู้เช่ามาเช่าและเรียกค่าเช่าก่อสร้างได้ จำเลยมีหน้าที่ทำสัญญาเช่ากับ
ผู้เช่าและจดทะเบียนการเช่าให้สิบปี ซึ่งตามสัญญาจะระบุว่าจะทำสัญญาเช่า
เมื่อใดก็ตาม ต้องมีกำหนดการเช่า 10 ปี นับจากวันทำสัญญาเป็นต้นไป
เมื่อโจทก์สร้างตึกแถวเสร็จและหาผู้เช่ามาทำสัญญาเช่า จำเลยบิดพลิ้วไม่
ยอมทำ โจทก์บอกกล่าวให้ไปทำก็ไม่ยอมทำจนโจทก์ต้องฟ้อง ดังนี้ ศาล
ต้องพิพากษาให้จำเลยทำสัญญาเช่ามีกำหนดสิบปีนับจากวันทำสัญญาเป็น
ต้นไป จะนับระยะเวลาเช่าตั้งแต่วันที่โจทก์บอกกล่าวครบกำหนดหาได้ไม่
เพราะผิดจากเจตนาของคู่สัญญา

มาตรา 156. 157. คำพิพากษาฎีกาที่ 1166/2515 เจ้าพนักงานบังคับคดีขายทอดตลาด
158. 161 ทรัพย์ของจำเลยวันใด กำหนดระยะเวลายื่นคำร้องขอเฉลี่ยทรัพย์ต้องเริ่ม
นับหนึ่งในวันรุ่งขึ้นตาม ป.พ.พ. มาตรา 158 เมื่อครบกำหนดสิบวันใน
วันหยุดราชการ ผู้ร้องย่อมยื่นคำร้องขอเฉลี่ยทรัพย์ในวันรุ่งขึ้นซึ่งศาลเริ่ม
ทำงานใหม่ได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 161 กรณีไม่ต้องด้วยข้อยกเว้นตาม
มาตรา 158 ตอนท้าย เพราะเมื่อขายทอดตลาดแล้ว การขายก็เป็นอันเสร็จ
สิ้นไป ไม่มีลักษณะ หรือสภาพเป็นงานที่ต้องทำต่อ ๆ ไปอีก อันจะเป็นเหตุ
ให้ถือว่าได้เริ่มการตั้งแต่วันขายทอดตลาด เป็นต้นไป (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่
1809/2511)

มาตรา 156. 161 คำพิพากษาฎีกาที่ 2212/2515 กำหนดเวลาให้ผู้เสียหายร้องทุกข์
ภายใน 3 เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นจะ
เป็นอันขาดอายุความนั้น เป็นบทบัญญัติสำหรับกรณีผู้เสียหายจะร้องทุกข์
ต่อพนักงานสอบสวน ฯลฯ แต่ถ้าผู้เสียหายไม่ร้องทุกข์เสียก่อน จะใช้สิทธิ
นำคดีมาฟ้องต่อศาลด้วยตนเองก็ย่อมกระทำได้ภายในกำหนดระยะเวลา
เดียวกัน แต่เมื่อวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาเป็นวันหยุด ซึ่งตามประเพณีงดวัน
การงาน ท่านให้นับวันที่เริ่มทำงานใหม่เข้าด้วย ตาม ป.พ.พ. มาตรา 161
ดังนั้น การที่ระยะเวลาที่ผู้เสียหายจะร้องทุกข์ในคดีนี้ได้สิ้นสุดลงในวันที่

- 24 อันเป็นวันหยุดราชการ ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีต่อศาลในวันที่ 25 ซึ่งเป็นวันเริ่มทำงานใหม่ ฟ้องของโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ
- มาตรา 156, 158, คำพิพากษาฎีกาที่ 2217/2515 โจทก์ฟ้องคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2513 โจทก์ยื่นฎีกาได้ภายในวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2513 แต่เมื่อวันที่ 5, 6 และ 7 เป็นวันหยุดราชการ โจทก์จึงยื่นฎีกาในวันที่ 8 ธันวาคม 2513 ได้
- มาตรา 156, 114, คำพิพากษาฎีกาที่ 2596/2518 สัญญาประนีประนอมยอมความทำกันในศาลเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2516 ความว่า จำเลยยอมชำระหนี้ให้โจทก์ภายใน 15 เดือนนับแต่วันทำสัญญา โดยให้นับ 30 วันเป็นหนึ่งเดือน ถ้าผิดนัด จำเลยยอมให้ทรัพย์จำนองหลุดและถือว่าหมดหนี้ต่อกัน ดังนี้ เมื่อจำเลยนำเงินมาวางศาลเพื่อชำระหนี้ในวันที่ 21 ตุลาคม 2517 จึงถือว่าจำเลยผิดนัด จำเลยต้องยอมให้ทรัพย์จำนองหลุดเป็นสิทธิแก่โจทก์ และถือว่าหมดหนี้ต่อกันตามสัญญาประนีประนอมยอมความ
- ข้อตกลงให้นับ 30 วันเป็นหนึ่งเดือนย่อมบังคับกันได้ ไม่ถือว่าขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้ง ป.พ.พ. มาตรา 156 ก็บัญญัติให้นับระยะเวลาตามวิธีการที่กำหนดไว้ในนิติกรรมได้
- มาตรา 156, 158, คำพิพากษาฎีกาที่ 1111/2520 บันทึกเปรียบเทียบที่โจทก์จำเลยลงชื่อไว้เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2517 มีข้อความว่า ให้จำเลยขายที่ดินคืนให้โจทก์ภายในกำหนด 1 ปี ถ้าพ้นกำหนด 1 ปี (19 มีนาคม 2518) ยังไม่มีการซื้อขายที่ดินคืนก็ให้ยกเลิกข้อตกลง การที่ระบุข้อความในวงเล็บว่า “19 มีนาคม 2518” ไว้ก็ด้วยเจตนาที่จะกำหนดวันสิ้นสุดแห่งระยะเวลา 1 ปีให้เป็นที่แน่นอน เป็นข้อยกเว้นโดยนิติกรรมตาม ป.พ.พ. มาตรา 156 จะนำวิธีการกำหนดนับระยะเวลาตาม ป.พ.พ. มาตรา 158, 159 มาใช้บังคับไม่ได้ ต้องถือว่าวันที่ 19 มีนาคม 2518 เป็นวันสิ้นสุดระยะเวลาที่โจทก์มีสิทธิขอซื้อที่ดินคืน เมื่อโจทก์ขอซื้อคืนในวันที่ 20 มีนาคม 2518 โจทก์จึงหมดสิทธิที่จะซื้อคืน
- มาตรา 158, 159, คำพิพากษาฎีกาที่ 582/2510 ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ให้คู่ความฟังเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2507 กำหนดระยะเวลา 1 เดือนสำหรับ

การยื่นฎีกา เริ่มนับหนึ่งในวันที่ 29 ตุลาคม 2507 กรบ 1 เดือนในวันที่ 28 พฤศจิกายน 2507 แต่วันที่ 28, 29 พฤศจิกายน 2507 ตรงกับวันหยุดราชการ โจทก์จึงยื่นฎีกาในวันที่ 30 พฤศจิกายน 2507 ซึ่งเป็นวันที่เริ่มทำงานใหม่ได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 161

มาตรา 158, 159. คำพิพากษาฎีกาที่ 1146/2513 ศาลอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์วันที่ 20 พฤษภาคม 2511 การนับอายุความฎีกาจึงต้องเริ่มนับแต่วันที่ 21 พฤษภาคม 2511 กำหนดหนึ่งเดือนจึงสิ้นสุดในวันที่ 20 มิถุนายน 2511 ซึ่งเป็นวันก่อนหน้าจะถึงวันแห่งเดือนสุดท้ายอันเป็นวันตรงกับวันเริ่มระยะเวลานั้น แต่ในวันดังกล่าวนี้เป็นวันหยุดราชการ จึงต้องนับถึงวันที่ 21 มิถุนายน 2511 ซึ่งเป็นวันที่เริ่มทำงานใหม่เข้าในอายุความฎีกาด้วย

มาตรา 158, 1002 คำพิพากษาฎีกาที่ 2171, 2172/2516 ผู้ทรงเช็กฟ้องผู้ส่งจ่ายให้ชำระเงินตามเช็ก กฎหมายห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่งนับแต่วันเช็กถึงกำหนดการนับระยะเวลาในกรณีนี้จะนับวันแรกรวมคำนวณเข้าในอายุความหนึ่งปีด้วยหาได้ไม่ เพราะไม่ได้เริ่มการอะไรในวันนั้น เช็กที่ถึงกำหนดวันที่ 20 พฤศจิกายน 2511 ฟ้องคดีวันที่ 20 พฤศจิกายน 2512 และที่ถึงกำหนดวันที่ 27 พฤศจิกายน 2511 ฟ้องคดีวันที่ 27 พฤศจิกายน 2512 ฟ้องทั้งสองสำนวนนี้ยังไม่ได้ขาดอายุความ

มาตรา 158, 161 คำพิพากษาฎีกาที่ 3026/2517 จำเลยได้รับหนังสือของเจ้าพนักงานที่ดินเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม ให้จำเลยส่งโฉนดที่ดินภายในกำหนด 15 วัน การนับระยะเวลาในกรณีนี้ ต้องนับตาม ป.พ.พ. มาตรา 158 ซึ่งห้ามมิให้นับวันแรกแห่งระยะเวลานั้นรวมคำนวณเข้าด้วย เว้นแต่จะเริ่มทำการในวันนั้นเองตั้งแต่เวลาอันเป็นกำหนดเริ่มทำการงานกันตามประเพณี เมื่อไม่มีประเพณีเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ กำหนด 15 วันจึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม และครบกำหนดในวันที่ 23 ธันวาคม ซึ่งตรงกับวันอาทิตย์ จำเลยจึงยังมีสิทธินำส่งในวันที่ 24 ธันวาคม อันเป็นวันเริ่มทำงานใหม่ได้อีกตาม ป.พ.พ.

มาตรา 161 ดังนี้ จำเลยจึงมิได้กระทำผิดในวันที่ 23 ธันวาคม ดังที่โจทก์ฟ้อง เพราะยังไม่ล่วงพ้นระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดให้จำเลยส่ง (อ้างฎีกาที่ 235/2505)

มาตรา 158, 159. คำพิพากษาฎีกาที่ 1947/2520 โจทก์กล่าวในฟ้องว่า จำเลยกระทำละเมิดต่อโจทก์เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2516 ฉะนั้นอายุความเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแก่มูลละเมิดซึ่งมี 1 ปีนับแต่วันที่โจทก์รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนตามที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. นั้น จึงครบกำหนดในวันที่ 2 มีนาคม 2517 แต่ปรากฏว่าวันที่ 2 และวันที่ 3 มีนาคม 2517 ตรงกับวันเสาร์และวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ โจทก์มีสิทธิฟ้องคดีในวันที่ 4 มีนาคม 2517 ซึ่งเป็นวันเริ่มทำงานใหม่ได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 161 และข้อเท็จจริงที่ว่าวันที่ 2 และวันที่ 3 มีนาคม 2517 เป็นวันเสาร์และวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการนั้น เป็นข้อเท็จจริงที่รู้จักกันทั่วไป ศาลรู้ได้เองและหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ คู่ความไม่จำเป็นต้องนำสืบ

มาตรา 158, 582 คำพิพากษาฎีกาที่ 2448/2523 จำเลยผู้เป็นนายจ้างมีอำนาจขอยกข้อบังคับห้ามมิให้ลูกจ้างเล่นแชร์ได้ แต่การเล่นแชร์เป็นสัญญาอย่างหนึ่งซึ่งใช้บังคับได้ ไม่มีกฎหมายห้ามการเล่นแชร์ การเล่นแชร์ฝ่าฝืนข้อบังคับจึงไม่เป็นกรณีร้ายแรง

เมื่อศาลแรงงานกลางฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์เริ่มทำงานในวันแรก ดังนั้นการนับระยะเวลาทำงานของโจทก์จึงต้องนับวันแรกแห่งระยะเวลาอันเป็นวันเริ่มทำการงานรวมคำนวณเข้าด้วยตาม ป.พ.พ. มาตรา 158

มาตรา 158 คำพิพากษาฎีกาที่ 2499/2524 จำเลยกระทำละเมิดต่อโจทก์เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2518 ดังนี้ การนับระยะเวลาจะนับวันที่ 20 พฤษภาคม 2518 ซึ่งเป็นวันแรกคำนวณเข้าในอายุความ 1 ปีด้วยไม่ได้ เพราะมิได้มีการเริ่มอะไรในวันนั้น ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 21 พฤษภาคม 2518 โจทก์ฟ้อง เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2519 อันเป็นวันสุดท้ายที่จะครบ 1 ปี คดีของโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

- มาตรา 158 คำพิพากษาฎีกาที่ 3083/2524 การคำนวณนับระยะเวลาในการคิดดอกเบี้ยนั้นอยู่ในบังคับของหลักทั่วไปตามมาตรา 158 ซึ่งห้ามมิให้นับวันแรกแห่งระยะเวลา รวมคำนวณเข้าด้วย ย่อมจะเริ่มนับหนึ่งในวันรุ่งขึ้น โดยไม่นับวันฟ้องรวมคำนวณเข้าด้วยอยู่แล้ว จึงใช้ว่า นับแต่วันฟ้อง ไม่จำเป็นต้องใช้ถ้อยคำว่า ให้คิดดอกเบี้ยนับแต่วันถัดจากวันฟ้อง
- มาตรา 160, 161 คำพิพากษาฎีกาที่ 355/2520 แม้วันสุดท้ายที่จำเลยมีสิทธิยื่นคำให้การได้คือวันที่ 29 มิถุนายน 2518 (ตรงกับวันอาทิตย์หยุดราชการ) แต่เมื่อศาลอนุญาตให้ขยายระยะเวลา 5 วันโดยมิได้ระบุวันนับแต่วันใด จึงต้องนับต่อจากวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาเดิม โดยไม่คำนึงว่าวันสุดท้ายแห่งกำหนดเวลาเดิมจะเป็นวันหยุดราชการหรือไม่
- มาตรา 161, 1454 คำพิพากษาฎีกาที่ 1479/2493 เมื่อกำหนดอายุความมรดก 1 ปีสิ้นสุดลงในวันตรงกับวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ ก็ย่อมนำคดีมรดกมาฟ้องในวันจันทร์ต่อจากวันอาทิตย์นั้น ซึ่งเป็นวันเริ่มทำงานใหม่ได้ ถือว่ายังไม่ขาดอายุความ
- มาตรา 161 คำพิพากษาฎีกาที่ 530/2510 โจทก์จำเลยทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในศาล ตกลงแบ่งที่ดินพิพาทกันคนละครึ่ง จำเลยยอมชดใช้เงินให้โจทก์ 8,000 บาท โดยจะนำมาวางศาลภายในเดือนเมษายน 2509 หากจำเลยไม่นำเงินมาวางภายในเดือนเมษายน 2509 จำเลยยอมให้ที่พิพาททั้งหมดตกเป็นสิทธิของโจทก์ ดังนี้ เมื่อได้ความว่า วันสุดท้ายที่จำเลยมีโอกาสนำเงินมาวางศาลในคดีนี้คือวันที่ 30 เมษายน 2509 ตรงกับวันหยุดราชการ และเริ่มเปิดทำงานใหม่วันที่ 2 พฤษภาคม 2509 จำเลยจึงมีสิทธิที่จะนำเงินมาวางศาลได้ ในวันที่เปิดทำงานใหม่ตามมาตรา 161 แห่ง ป.พ.พ. จำเลยมิได้ผิดสัญญา สัญญาที่มีกำหนดเวลาดังเช่นคดีนี้ย่อมมีวิธีการกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและวันสุดท้ายแห่งระยะเวลาดังที่บัญญัติไว้ในลักษณะ 5 แห่ง ป.พ.พ.
- มาตรา 161, 165, 172, 181, 914 คำพิพากษาฎีกาที่ 821/2514 การที่จำเลยสลักหลังเช็คให้โจทก์เพื่อชำระเงินค่าซื้อเชื่อนั้น ถือได้ว่าเป็นการกระทำอันปราศจากเคลือบคลุมสงสัย

ตระหนักเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพตามสิทธิเรียกร้องของโจทก์ (วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ ครั้งที่ 8/2514)

จำเลยสละหลังเช็คให้โจทก์เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2505 แต่เช็คนั้นเป็นเช็คลงวันที่ล่วงหน้า สั่งจ่ายในวันที่ 26 พฤษภาคม 2505 ดังนี้ หมายความว่าจำเลยได้รับสภาพหนี้ต่อโจทก์ในวันที่ 23 เมษายน 2505 ที่จะชำระเงินเป็นเช็คให้ในวันที่ 26 พฤษภาคม 2505 นั้นเอง

เหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสำหรับคดีนี้สิ้นสุดลงในวันที่ 26 พฤษภาคม 2505 คือ วันที่สั่งจ่ายเงินในเช็ค จึงเริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่วันที่ 26 พฤษภาคม 2505 เพราะวันนั้นเป็นวันที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องตามเช็คได้เป็นต้นไป ดังนั้น อายุความ 2 ปี ครบในวันที่ 26 พฤษภาคม 2507 ซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชา เป็นวันหยุดราชการ โจทก์ยื่นฟ้องในวันที่ 27 พฤษภาคม 2507 คดีจึงยังไม่ขาดอายุความ (วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ ครั้งที่ 9/2514)

หมายเหตุ โจทก์ฟ้องจำเลยตามมูลหนี้เดิม (หนี้เงินจากการซื้อเชื่อไม้แปรรูป) มีกำหนดอายุความ 2 ปีตามมาตรา 165 (1) มิใช่ฟ้องจำเลยในฐานะผู้สละหลังเช็คตามมาตรา 914, 989 ซึ่งจะต้องฟ้องภายใน 1 ปีนับแต่วันเช็คถึงกำหนดใช้เงิน

มาตรา 161

คำพิพากษาฎีกาที่ 1306/2524 ความผิดอันยอมความได้ วันที่โจทก์รู้ความผิดของจำเลยครบ 3 เดือนเป็นวันเสาร์หยุดราชการถึงวันอาทิตย์ วันจันทร์โจทก์ยื่นฟ้องไม่ขาดอายุความ

มาตรา 163, 164.

คำพิพากษาฎีกาที่ 871/2478 การฟ้องขอแบ่งทรัพย์จากทรัสต์ผู้ถือกองมรดกไว้ให้แก่ทายาทนั้น ไม่มีกำหนดอายุความ แม้เกิน 10 ปีแล้ว ทายาทก็ยังฟ้องได้

ศาลไทยก่อนใช้ประมวลแพ่ง บรรพ 6 ยอมรับรองและบังคับบัญชาในคดีเรื่องทรัสต์ให้

กรณีพิพาทกันเรื่องทรัสต์ซึ่งเกิดก่อนใช้ประมวลแพ่ง บรรพ 6 แม้จะพิจารณาเมื่อใช้ประมวลแพ่งบรรพ 6 แล้ว ก็ต้องบังคับตามกฎหมายเก่า

- มาตรา 163. 169. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 337/2479 เรื่องครอบครองรักษามรดกไว้ให้ผู้เยาว์ 1572. 1573. 1577 นั้น แม้จะครอบครองไว้นานเท่าใด ผู้เยาว์ก็ฟ้องคดีเรียกคืนได้
- มาตรา 163. 1754 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 236/2493 ททรัพย์ที่เจ้ามรดกขี้เมา เจ้าหนี้จะฟ้อง 648 เรียกคืนจากทายาทเกิน 1 ปี นับแต่รู้ว่าเจ้ามรดกตายนั้นไม่ได้ โดยถือว่า ขาดอายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา 1754
- มาตรา 163. 1754 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 451/2493 การที่กู้เงินแล้วมอบที่ดินให้ทำต่างดอกเบีย 1755. 164. 653. โดยไม่ได้กำหนดเวลาไถ่ถอนนั้น แม้ผู้ให้กู้จะครอบครองที่ดินนั้นมากกว่า 797 10 ปี จนผู้ให้กู้ตาย ที่ดินตกทอดไปยังผู้รับมรดกซึ่งทราบถึงการกู้เงินรายนี้ และผู้รับมรดกได้ครอบครองที่ดินนั้นต่อไปอีกกว่า 10 ปี ดังนี้ ผู้กู้ขอชำระ เงินและไถ่ถอนที่พิพาทคืนได้ ผู้รับมรดกผู้ให้กู้จะอ้างอายุความมรดกมา ตัดไม่ได้ และจะอ้างว่าได้สิทธิโดยครอบครองปรปักษ์ก็ไม่ได้ เพราะถือว่าเป็น การครอบครองในฐานะเป็นตัวแทนผู้กู้เจ้าของเดิม
- มาตรา 163. 173. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1273/2500 การที่คู่ความฝ่ายหนึ่งครอบครองที่ 448 พินาทอยู่ระหว่างคดีนั้น คู่ความฝ่ายที่ครอบครองจะยกเอาสิทธิแห่งการ ครอบครองดังกล่าวนี้มายืนยันคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้
- มาตรา 163. 156. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 940/2508 จำเลยใช้เงินบางส่วนให้โจทก์ เป็นการ 158. 165 รับสภาพหนี้จึงเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง
อายุความสะดุดหยุดลงตั้งแต่วันที่ 5 ตุลาคม ระยะเวลาที่ล่วงไปแล้ว ก็ตั้งแต่วันที่ค้างชำระจนถึงวันที่ 5 ตุลาคม จึงเป็นอายุความเดิมซึ่งล่วง ไปแล้ว ไม่นับเข้าในอายุความใหม่ ถ้านับด้วยก็จะเป็นนับเวลาซ้อนกันไป กับอายุความเดิม อายุความที่ให้เริ่มนับใหม่ตามมาตรานี้จึงเริ่มตั้งแต่วันที่ 6 ตุลาคม เป็นต้นไป
ในกรณีที่ระยะเวลานับเป็นปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 158 มิให้นับวันแรก แห่งระยะเวลารวมเข้าด้วย จึงต้องนับวันรุ่งขึ้นเป็นต้นไป
- มาตรา 163. 164. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 474/2511 จำเลยที่ 1 จดทะเบียนโอนขายกรรมสิทธิ์ 169. 193. 456 ที่ดินโฉนดที่ 2257 เนื้อที่ 6 ไร่ 45 วา ซึ่งแบ่งแยกจากที่ดินโฉนดที่ 13 ให้ แก่บิดาโจทก์โดยใส่ชื่อโจทก์ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2491 ต่อมาโจทก์ทราบ

ว่าที่ดินที่โจทก์ครอบครองเป็นที่ดินโฉนดที่ 13 ที่เหลือมีเนื้อที่ 5 ไร่ 78 วา ไม้ไซ่ที่ดินโฉนดที่ 2257 ส่วนที่ดินโฉนดที่ 2257 จำนวนที่ 1 เป็นผู้ครอบครอง แล้วโอนขายให้แก่จำนวนที่ 2 ไป ดังนี้ แม้ที่ดินที่โจทก์ครอบครองเป็นที่ดินโฉนดเลขที่ 13 ซึ่งไม้ไซ่ที่ดินโฉนดเลขที่ 2257 ที่จำนวนจดทะเบียนโอนใส่ชื่อโจทก์เป็นร่องครอบครองที่ดินสลับแปลงกัน ซึ่งโจทก์มีสิทธิฟ้องขอบังคับจำนวนที่ 1 แต่โจทก์จะต้องจัดการฟ้องร้องบังคับจำนวนที่ 1 ให้ปฏิบัติตามสัญญาภายใน 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

จำนวนจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์และมอบที่ดินให้โจทก์ครอบครองตั้งแต่วันที่ 16 มีนาคม 2491 ฉะนั้น อายุความฟ้องร้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 17 มีนาคม 2491 เป็นต้นไป เพราะโจทก์อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้แล้ว ไม้ไซ่นับแต่วันที่ 14 ตุลาคม 2506 ซึ่งเป็นวันที่โจทก์รู้ว่าที่ดินที่โจทก์ครอบครองไม้ไซ่ที่ดินโฉนดเลขที่ 2257 แต่โจทก์เพิ่งมาฟ้องขอให้บังคับจำนวนเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2506 เป็นเวลาเกินกว่า 10 ปี แล้วคดีโจทก์ขาดอายุความตามมาตรา 163

มาตรา 163, 241, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1649/2511 ทำสัญญาขายฝากที่ดินกันเอง โดยมีได้ 406, 419, 491 จดทะเบียน แม้ผู้ซื้อจะครอบครองที่ดินที่ขายฝากอยู่ ก็ไม่ก่อให้เกิดสิทธิยึดหน่วง

สิทธิเรียกร้องเงินตามสัญญาขายฝากที่เป็นโมฆะคั้นจากผู้ขาย อยู่ในบังคับแห่งอายุความเรื่องลาภมิควรได้ โดยต้องฟ้องคดีภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่เวลาที่ผู้ซื้อรู้ว่าตนมีสิทธิเรียกคืนหรือ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่เวลาที่สิทธินั้นได้มีขึ้น

มาตรา 163, 11, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 964/2512 เจ้ามรดกกู้เงินโจทก์ แล้วถึงแก่ความตาย 132, 694, 698, ลงโดยยังมีได้ชำระหนี้ โจทก์เพิ่งฟ้องทนายทนายเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่เมื่อได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก สิทธิเรียกร้องของโจทก์ย่อมขาดอายุความฟ้องร้อง 1754

นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้าประกันมีต่อเจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้าประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ได้ด้วย ดังนั้น เมื่อสิทธิ

เรียกรื่องของโจทก์ซึ่งมีต่อลูกหนี้ขาดอายุความแล้ว ผู้ค้ำประกันก็ยอมยกอายุความขึ้นต่อผู้โจทก์ได้

สัญญาค้ำประกันที่มีข้อความว่า ถ้าผู้กู้ไม่ชำระต้นเงินและดอกเบี้ยให้ตามสัญญาหรือ ผู้กู้ถึงแก่กรรม หรือหนี้ระงับด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดซึ่งกระทำให้ผู้กู้ต้องขาดสูญต้นเงินหรือดอกเบี้ย ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบชำระหนี้ให้แทนทั้งสิ้นนั้น ยังแปลไม่ได้ว่า แม้เมื่อหนี้เงินกู้ขาดอายุความแล้ว ผู้ค้ำประกันก็ยอมสละสิทธิไม่ยกอายุความขึ้นต่อผู้

มาตรา 163. 168. คำพิพากษาฎีกาที่ 679/2514 จำเลยทำสัญญาประนีประนอมยอมความ
169. 172. 852. ว่าเป็นการทำนิติกรรมที่ก่อให้เกิดบุคลิกสิทธิแก่โจทก์ ในอันที่จะเรียกรื่องให้จำเลยไปจดทะเบียนสิทธิ

เก็บกินให้เป็นทรัพย์สินอันบริบูรณ์ตามกฎหมาย ได้ทราบเท่าที่จำเลยยังมีได้ออนที่ดินให้แก่บุคคลอื่น และสิทธิเรียกรื่องอันตั้งหลักฐานขึ้นโดยประนีประนอมยอมความเช่นนี้ มีกำหนดอายุความ 10 ปี

ตั้งแต่วันทำสัญญาดังกล่าว จำเลยยอมให้โจทก์เข้าใช้สิทธิเก็บกินตลอดมา ดังนี้ ย่อมถือว่าจำเลยได้ทำการอันปราศจากเคลือบคลุมสงสัยตระหนักเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพตามสิทธิเรียกรื่องของโจทก์ อายุความฟ้องร้องของโจทก์จึงยังไม่เริ่มนับ (ประชุมใหญ่ครั้งที่ 11/2514)

มาตรา 163. 680. คำพิพากษาฎีกาที่ 2091/2514 เจ้าหนี้โจทก์ฟ้องผู้ค้ำประกันให้ชำระหนี้
694. 1754. หลังจากเจ้าหนี้ได้รู้ถึงการตายของลูกหนี้เกิน 1 ปีแล้ว ฟ้องของโจทก์ขาดอายุความ ผู้ค้ำประกันยอมยกอายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา 1754 (3) ประกอบมาตรา 694 ขึ้นต่อผู้ได้

มาตรา 163. คำพิพากษาฎีกาที่ 1378/2516 จำเลยได้เปิดบัญชีค่าซ่อมรถรวมทั้ง
165 (1). 169. ค่าเครื่องอะไหล่รถกับโจทก์ ตั้งแต่ 28 กันยายน 2509 ตลอดมาจนถึงวันที่
172. 10 พฤศจิกายน 2510 โจทก์จึงปิดบัญชีคิดเงิน สิทธิเรียกรื่องของโจทก์
ในนี้ดังกล่าวมีกำหนดอายุความ 2 ปี และโจทก์ชอบที่จะใช้บังคับได้ตั้งแต่วันที่
ตัดจากวันปิดบัญชีเป็นต้นไป เมื่อไม่ปรากฏว่าหลังจากนั้นจำเลยได้ทำการ
อย่างใดอย่างหนึ่งอันปราศจากเคลือบคลุมสงสัยตระหนักเป็นปริยายว่ายอม

รับสภาพตามสิทธิเรียกร้องนั้น และเมื่อนับถึงวันฟ้องที่ระยะเวลาเกินกว่า 2 ปีแล้ว ฟ้องของโจทก์จึงขาดอายุความ

มาตรา 163. 424. คำพิพากษาฎีกาที่ 1382/2518 การที่รถที่จำเลยที่ 1 ลูกจ้างจำเลยที่ 2 ขับชนกับรถผู้อื่นก่อน แล้วแลกลับไปชนบุตรสาวโจทก์ถึงแก่ความตายนั้น โจทก์ย่อมรู้แล้วว่า ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนต้องเป็นจำเลยที่ 1 หรือผู้ขับรถคันอื่นนั้น คนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคน โดยไม่จำต้องรอฟังชี้ขาดของศาลว่าฝ่ายใดเป็นผู้กระทำผิดเสียก่อน เมื่อคดีฟังได้ว่าโจทก์ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิด และรู้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นนายจ้างของจำเลยที่ 1 ในวันที่ 19 พฤษภาคม 2513 อันเป็นวันเกิดเหตุตนเอง อายุความเฉพาะตัวจำเลยที่ 2 ต้องเริ่มนับแต่วันนั้น นับถึงวันฟ้องเกิน 1 ปี คดีโจทก์เกี่ยวกับจำเลยที่ 2 จึงขาดอายุความ

มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 1055/2492 โจทก์จำเลยหย่าขาดกันโดยคำพิพากษาของศาลโจทก์ฟ้องขอให้แบ่งทรัพย์สินอันเป็นส่วนสินสมรส เป็นคดีฟ้องเรียกทรัพย์สิน มีอายุความ 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 521/2493 ฟ้องขอให้ศาลบังคับลูกหนี้กระทำการชำระหนี้ตามสัญญาที่ได้ทำกันไว้ อันเป็นการขอให้บังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้น จะต้องฟ้องเสียภายในระยะเวลา 10 ปี มิฉะนั้นขาดอายุความ (ประชุมใหญ่ ครั้งที่ 12-13/2493)

มาตรา 164. คำพิพากษาฎีกาที่ 962/2508 โจทก์ฟ้องเรียกค่าโดยสารเครื่องบิน อายุความเรียกร้องมีกำหนด 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164 มิใช่ 2 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 165 (3)

เมื่อมีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้และระบุไว้ชัดเจนแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยตามคลองจารีตประเพณีหรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัติ
 มาตรา 164. 191. คำพิพากษาฎีกาที่ 473/2509 ระเบียบและข้อกำหนดของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ว่า เงินรางวัลจะจ่ายแก่ผู้ถือสลากฉบับที่ถูกต้องนำมาขอรับเงินนั้น เป็นเพียงเพื่อให้ทางสำนักงานสลากฯ มีหลักฐานในการที่จะจ่ายเงินรางวัลแก่ผู้ถูกรางวัล มิใช่ระเบียบหรือข้อกำหนดที่จะไม่จ่ายเงิน

รางวัลแก่ผู้ถูกรางวัลที่สละกหย เมื่อโจทก์มีหลักฐานว่าถูกรางวัลแต่สละก
 หายทางสำนักงานสละกก็ต้องจ่ายเงินให้

ผู้ที่ถูกสละกกินแบ่งรัฐบาลมีสิทธิเรียกร้องเงินรางวัลได้ภายใน 10 ปี
 ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164 ทางสำนักงานสละกกินแบ่งรัฐบาลจะกำหนดสิทธิ
 เรียกร้องให้มารับภายใน 3 เดือนมิได้ ต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา 191

มาตรา 164.
 165 (1)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1364/2509 โจทก์ฟ้องเรียกเงินราคาค่าไม้สักที่จำเลย
 ได้รับล่วงหน้าไปคืน ไม่ใช่ฟ้องเรียกเอาค่าที่โจทก์ส่งมอบของ ทำของและ
 ค่าดูแลกิจการของผู้อื่น รวมทั้งค่าที่ได้ออกเงินทศรองไป จึงนำอายุความ
 ตาม ป.พ.พ. มาตรา 165 (1) มาบังคับไม่ได้ ต้องใช้อายุความ 10 ปีตาม
 ป.พ.พ. มาตรา 164

มาตรา 164, 172.
 1482, 1719.
 1724

คำพิพากษาฎีกาที่ 1613/2509 สามี่จำเลยเป็นลูกหนี้ธนาคารโจทก์
 อยู่แล้วถึงแก่กรรม จำเลยทำหนังสือรับใช้หนี้ให้แก่โจทก์มีข้อความว่า
 “ข้าพเจ้าขอให้สัญญาในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นภริยาและผู้จัดการมรดกนายไสว
 ทวีการ ต่อธนาคารว่า ข้าพเจ้านำเงินมาผ่อนชำระให้แก่ธนาคาร...” ดังนี้
 แสดงว่าจำเลยมิใช่ลูกหนี้โจทก์โดยตรง จำเลยเพียงแต่ทำหนังสือรับใช้หนี้
 โจทก์ในฐานะที่จำเลยเป็นภริยาซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกนายไสว ทวีการ ผู้ตาย
 ลูกหนี้โจทก์เท่านั้น จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบส่วนตัว

เมื่อจำเลยได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้โจทก์ดังกล่าวข้างต้น อายุความ
 ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1754 ที่มีให้เจ้าหนี้ฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนด 1 ปี นับ
 แต่ความตายของเจ้ามรดกนั้น จึงสะดุดหยุดลง และต้องตั้งต้นนับใหม่ตาม
 อายุความแห่งมูลหนี้จากการกู้เงินอันมีกำหนด 10 ปี

มาตรา 164

คำพิพากษาฎีกาที่ 1430-1432/2510 ฟ้องเรียกเงินค่าเช่าที่ชำระให้
 ผู้ให้เช่าไปล่วงหน้าคืน มีอายุความ 10 ปีตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

มาตรา 164, 448

คำพิพากษาฎีกาที่ 270/2511 ฟ้องโจทก์บรรยายว่า โจทก์ไปขอรับเงิน
 ตามตั๋วแลกเงินที่จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นสาขาของธนาคารจำเลยที่ 1 ออกให้โจทก์
 จากสาขานาคารของจำเลยที่ 1 อีกแห่งหนึ่งไม่ได้ เพราะเลขรหัสตามตั๋ว
 แลกเงินมีการผิดพลาด ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ดังนี้ เห็นได้ว่ามูลเหตุ

ที่ทำให้โจทก์มาฟ้องนั้นก็โดยอาศัยสิทธิตามสัญญาอันพึงมีต่อกันตามตัว
แลกเงินที่จำเลยที่ 2 ออก ไม่ใช่เป็นเรื่องที่ว่าจำเลยทำละเมิดต่อโจทก์ จึงต้อง
ใช้อายุความทั่วไปตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

มาตรา 164 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 271/2511 จำเลยรับฝากข้าวเปลือกของโจทก์ไว้เพื่อ
โจทก์จะได้เป็นผู้ขายตามราคาที่กำหนด แต่จำเลยเอาข้าวเปลือกไปขายเสีย
จำเลยจึงต้องใช้ราคาข้าวเปลือกให้แก่โจทก์ อายุความที่จะใช้สิทธิเรียกร้อง
มีกำหนด 10 ปี

มาตรา 164 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 367/2511 คำประกัน ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่ามี
กำหนดอายุความเท่าใด จึงมีกำหนดอายุความสิบปีตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

มาตรา 164, 172, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1156/2511 ทายาทของลูกหนี้ชำระดอกเบี้ยให้แก่
181 เจ้าหนี้ ภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ลูกหนี้ตาย ถือได้ว่าเป็นการรับสภาพ
หนี้

เมื่อมีการรับสภาพหนี้ อายุความสิทธิเรียกร้องตาม ป.พ.พ. มาตรา 1754
ซึ่งมิให้เจ้าหนี้ฟ้องเมื่อพ้น 1 ปีนับแต่ความตายของเจ้ามรดกก็ระงับอายุความ
อายุความสำหรับสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้จึงต้องตั้งต้นนับใหม่ตามอายุความ
แห่งมูลหนี้ หากเป็นมูลหนี้เงินกู้ก็มีอายุความ 10 ปี (อ้างฎีกาที่ 1887/2506)

มาตรา 164 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1326/2511 โจทก์จำเลยติดต่อกับขายไม้ซุงกัน
โดยโจทก์ให้เงินจำเลยไปก่อน เมื่อจำเลยส่งไม้มาให้โจทก์ก็คิดหักราคาไม้
กับเงินที่จำเลยรับไปล่วงหน้า และถ้าไม้ที่จำเลยส่งมีราคาน้อยกว่าเงินที่จำเลย
รับไป หักเหลือเงินเท่าใดก็ขึ้นบัญชีไว้ว่าจำเลยเป็นลูกหนี้โจทก์ ดังนี้ ความ
สัมพันธ์ระหว่างโจทก์จำเลยจึงเป็นสัญญาชนิดหนึ่งอันเกิดจากข้อตกลงใน
การที่จะซื้อขายไม้กัน ซึ่งไม่เข้ากับบทบัญญัติบทหนึ่งบทใดตาม ป.พ.พ.
ฉะนั้น ในกรณีที่เงินของโจทก์ยังเหลืออยู่ที่จำเลยมากน้อยเท่าใด จึงมีสภาพ
เป็นเรื่องที่จำเลยเก็บรักษาเงินของโจทก์ไว้เพื่อทำการซื้อขายไม้กันต่อไป
เมื่อจำเลยไม่มีไม้มาขายให้แก่โจทก์ โจทก์ก็ย่อมมีสิทธิที่จะเรียกร้องให้จำเลย
คืนเงินนั้นได้

อายุความเรียกร้องเช่นนี้ไม่มีบทกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะจึงต้อง
ปรับใช้อายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา 164 ซึ่งเป็นอายุความเรียกร้องทั่วไป

- มาตรา 164 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 192/2512 ในกรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาและเรียกให้ผู้เช่าซื้อส่งคืนทรัพย์สินที่เช่าซื้อ หากส่งคืนไม่ได้ให้ใช้ราคาแทนนั้น เป็นการที่เจ้าของกรรมสิทธิ์ใช้สิทธิติดตามเรียกเอาทรัพย์สินคืนอยู่ภายในกำหนดอายุความ 10 ปี
- มาตรา 164 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 685/2512 สิทธิเรียกร้องค่าปรับตามสัญญาจ้างแรงงานกฎหมายมิได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นโดยเฉพาะ จึงอยู่ในบังคับอายุความทั่วไปตาม ป.พ.พ. มาตรา 164 ซึ่งมีกำหนดสิบปี
- มาตรา 164, 166, 224, 655, 856 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 554/2513 จำเลยเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารโจทก์ โดยมีข้อตกลงว่า หากจำเลยออกเช็คสั่งจ่ายเงินและเงินมีไม่พอจ่าย ก็ให้ธนาคารโจทก์ถือจ่ายไปตามคำสั่ง เป็นเงินเท่าใดให้ถือว่ายอดเงินที่จ่ายเกินนั้นเป็นหนี้เบิกเงินเกินบัญชี โดยจำเลยยอมให้ติดดอกเบี้ยทบต้นเป็นรายเดือน ดังนั้น ระหว่างระยะเวลาที่จำเลยเบิกเงินเกินบัญชี จนถึงวันที่ธนาคารโจทก์ ทวงถามและถือว่าจำเลยผิดนัดนั้น ดอกเบี้ยทบต้นที่ธนาคารโจทก์คิดเอา กับจำเลยตามข้อตกลงจึงกลายเป็นต้นเงิน ฉะนั้น ในกรณีที่ธนาคารโจทก์ฟ้องเรียกเงินดอกเบี้ยจากจำเลยก่อนผิดนัด จึงเป็นเรื่องฟ้องเรียกต้นเงิน ไม่ใช่เรียกดอกเบี้ยค้างส่ง (ต้องใช้อายุความตามมาตรา 164 แห่ง ป.พ.พ. หาใช่ตามมาตรา 166 ไม่)
- มาตรา 164 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 601/2513 การฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายเพราะการที่ผู้เช่าซื้อใช้ทรัพย์สินของผู้ให้เช่าซื้ออยู่ตลอดเวลาที่ยังคงครอบครองทรัพย์สินของผู้ให้เช่าซื้ออยู่ มีอายุความเรียกร้อง 10 ปีตาม ป.พ.พ. มาตรา 164
- มาตรา 164, 601 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1374/2513 ตาม ป.พ.พ. มาตรา 601 การชำระคบกพร่องจะต้องเป็นความชำระคบกพร่องแก่ตัวทรัพย์สินที่จำเลยทำการขนส่งมอบแก่โจทก์ จำเลยขนส่งไม้ไปส่งมอบให้โจทก์ไม่ครบจำนวน จึงเป็นเรื่องที่จำเลยผิดสัญญาที่ทำไว้กับโจทก์ กรณีไม่เข้ามาตรา 601 ตามสัญญาจ้าง ชักลากไม้ก็มีความว่า หากปรากฏว่าไม้ที่จ้างกันนี้สูญหายหรือเสียหายด้วยประการใด ๆ จำเลยผู้รับจ้างจะต้องใช้ค่าเสียหายให้โจทก์ โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกร้องค่าไม้ที่ขาดหายไปนั้นจากจำเลยได้ ภายในกำหนด 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

- มาตรา 164, 671 คำพิพากษาฎีกาที่ 1739/2514 โจทก์ฟ้องว่า โจทก์มอบเงินให้จำเลยไปซื้อข้าวเปลือกแล้วจำเลยเก็บข้าวเปลือกไว้ เมื่อโจทก์ต้องการเมื่อใดจำเลยต้องมอบข้าวเปลือกให้ตามข้อตกลง ครั้นโจทก์ไปขอรับข้าวเปลือก จำเลยไม่อาจมอบให้ได้ ขอให้จำเลยส่งมอบข้าวเปลือก ถ้าส่งมอบไม่ได้ก็ให้จำเลยคืนหรือใช้เงินที่ได้รับมอบไว้ ไม่ใช่เรื่องที่โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 671 โจทก์มีสิทธิฟ้องภายในกำหนดอายุความ 10 ปี
- มาตรา 164, 172, คำพิพากษาฎีกาที่ 1160/2515 เมื่อมีการรับสภาพหนี้ อายุความตาม 181, 1754 ป.พ.พ. มาตรา 1754 ที่มีให้เจ้าหนี้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนด 1 ปีนับแต่วันตายของเจ้ามรดก ย่อมสะดุดหยุดลง และต้องเริ่มนับขึ้นใหม่แต่เวลานั้นสืบไปตามอายุความแห่งมูลหนี้ (สิทธิในการปลูกสร้างอาคารตามสัญญา) ซึ่งในคดีนี้มีอายุความ 10 ปีตาม ป.พ.พ. มาตรา 164 นับแต่วันที่จำเลยรับสภาพหนี้จนถึงวันฟ้องเป็นเวลาเพียงปีเศษ คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ
- มาตรา 164, 587 คำพิพากษาฎีกาที่ 1988/2515 โจทก์ว่าจ้างจำเลยทำไม้ โดยจำเลยผู้รับจ้างเป็นผู้ตัดฟัน ซักลาก ล่องนำไม้ ไปส่งอู่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นการจ้างเหมา สัญญาจ้างนี้อยู่ในลักษณะจ้างทำของ
สิทธิเรียกร้องในการที่โจทก์จะฟ้องเรียกเงินทดรองค่าจ้างทำของที่จ่ายล่วงหน้าและเหลืออยู่ คืบจากจำเลยผู้รับจ้าง มีอายุความ 10 ปี
- มาตรา 164, 115, คำพิพากษาฎีกาที่ 795/2516 บ. โจทก์ในคดีหนึ่งนำเจ้าพนักงานบังคับ 369, 386, 525, คดียึดทรัพย์จำเลย โจทก์ร้องจัดทรัพย์ แล้วได้มีการประนีประนอมยอมความ 526, 850, 1375 กัน โดยโจทก์ยอมให้เงิน บ. 5,000 บาท บ. ยอมถอนการยึดทรัพย์และจำเลยยอมยกที่ดินพิพาทให้โจทก์ สัญญาที่จำเลยยกที่ดินพิพาทให้โจทก์จึงเป็นสัญญาต่างตอบแทน เพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างบุคคลสามฝ่าย มิใช่สัญญาที่จำเลยยกที่ดินพิพาทให้โจทก์โดยเสน่หา แม้มิได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็เป็นสัญญาที่สมบูรณ์บังคับได้
เมื่อสัญญายกที่ดินพิพาทให้โจทก์เป็นสัญญาต่างตอบแทน จำเลยย่อมไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญา นอกจากโจทก์ยินยอมด้วยหรือโจทก์ผิดสัญญา

หรือมีเหตุอื่นที่กฎหมายให้อำนาจจำเลยบอกเลิกได้ แม้โจทก์จะเกี่ยงให้จำเลยเป็นผู้เสียค่าธรรมเนียมในการโอนที่ดินทั้งหมด ก็ไม่ทำให้จำเลยมีสิทธิบอกเลิกสัญญา เมื่อจำเลยไม่ปฏิบัติตามสัญญา โจทก์ย่อมมีสิทธิที่จะบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามสัญญาต่างตอบแทนนั้น อันมีอายุความฟ้องร้อง 10 ปี แม้ที่ดินพิพาทจะเป็นที่ดินมือเปล่า ก็ไม่ทำให้กำหนดอายุความในกรณีนี้เปลี่ยนแปลงไป เพราะมิใช่กรณีแย้งการครอบครอง

มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 1245/2516 จำเลยไม่ส่งมอบลูกครึ่งและทรายให้โจทก์ให้ครบถ้วนตามสัญญา จำเลยจึงเป็นฝ่ายผิดสัญญา ต้องรับผิดชอบค่าเสียหายให้โจทก์ ซึ่งโจทก์มีสิทธิเรียกร้องได้ภายใน 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

มาตรา 164, 406 คำพิพากษาฎีกาที่ 2211/2516 การที่ผู้ให้เช่ารับเงินดินเปล่าไว้จากผู้เช่านั้นหาใช่เป็นการรับไว้โดยปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ ดังที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 406 ไม่ หากแต่เป็นการรับไว้เนื่องจากผู้ให้เช่ายอมให้ผู้เช่าทำสัญญาเช่า ผู้ให้เช่าไม่ให้ผู้เช่ายุครบกำหนดตามที่ตกลงกัน ผู้เช่าเรียกเงินดินเปล่าคืน เพราะผู้ให้เช่าผิดสัญญาจะต้องใช้อายุความทั่วไป ซึ่งมิกำหนด 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 2672/2516 โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยรับผิดชอบตามสัญญาตัวแทนจำหน่ายสินค้าที่กำหนดให้จำเลยซึ่งเป็นตัวแทนต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ในเมื่อผู้เช่าซื้อไม่ชำระค่าเช่าซื้อ จำเลยก็มีหน้าที่ชดเชยให้โจทก์ตามสัญญา โจทก์ฟ้องอ้างสิทธิตามสัญญาตัวแทน มีอายุความ 10 ปี

มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 1218/2517 การที่ลูกจ้างฟ้องเรียกเงินชดเชยตามกฎหมายแรงงานจากนายจ้างนั้น มิได้มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษในเรื่องอายุความ จึงต้องใช้อายุความ 10 ปี ตามหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 1585/2517 ค่าเสียหายจากการที่โจทก์ขาดประโยชน์ที่เอารถไปให้ผู้อื่นเช่าไม่ได้ มีอายุความ 10 ปีตาม ป.พ.พ. มาตรา 164 ส่วนค่าเสียหายจากการที่จำเลยใช้รถชำรุดบุบสลายมีอายุความ 6 เดือน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 563 จะนำอายุความตามมาตรา 164 ซึ่งเป็นบททั่วไปมาใช้บังคับไม่ได้

มาตรา 164, 1584, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2398/2517 คำว่า “คู่สมรส” ของผู้รับบุตรบุญธรรม
1590 ที่จะต้องให้ความยินยอมตาม ป.พ.พ. มาตรา 1584 นั้น หมายถึงสามีหรือ
ภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมาย ถ้าผู้ให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับบุตร
บุญธรรมเป็นภรรยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรม การจด
ทะเบียนรับบุตรบุญธรรมย่อมไม่สมบูรณ์ ไม่มีผลตามกฎหมาย

คดีโจทก์ฟ้องขอให้แสดงว่าการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมไม่สมบูรณ์
เพราะฝ่าฝืน ป.พ.พ. มาตรา 1584 ไม่ตกอยู่ในบังคับแห่งมาตรา 1590 ที่
จะต้องฟ้องภายในกำหนด 1 ปี แต่มิได้มีกฎหมายบัญญัติกำหนดอายุความ
ในเรื่องนี้ไว้ จึงมีกำหนดอายุความ 10 ปีตามมาตรา 164

หมายเหตุ มาตรา 1584 และมาตรา 1590 ปัจจุบันคือ มาตรา 1598/25
และมาตรา 1598/34

มาตรา 164, 4, 7, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 192/2518 การสลักหลังเช็คซึ่งส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ
921, 940, 989, ย่อมเป็นการประกัน (อาวัล) สำหรับผู้ส่งจ่ายตาม ป.พ.พ. มาตรา 921, 989
1002 และตามมาตรา 940 วรรคแรก ผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกับ
บุคคลซึ่งตนประกัน ซึ่งมีความหมายว่าผู้ส่งจ่ายมีความรับผิดชอบต่อผู้ทรงอย่างใด
ผู้รับอาวัลย่อมต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้ทรงเช่นเดียวกัน ดังนั้น อายุความที่ผู้สลัก
หลังดังกล่าวจะยกขึ้นต่อสู้ผู้ทรงจึงมีกำหนด 1 ปีนับแต่เช็คถึงกำหนดตาม
มาตรา 1002 หาใช่ต้องใช้อายุความทั่วไปไม่

มาตรา 164, 1336, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 462/2518 สามีโจทก์เอาที่ดินและห้องแถวซึ่งเป็น
1382, 1383, สินสมรสไปจดทะเบียนให้แก่บุตรซึ่งเกิดแต่ภริยาอื่นโดยเสนาหา และโดย
1473, 476 ไม่ได้ได้รับความยินยอมจากโจทก์ โจทก์ย่อมมีสิทธิติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์
นั้นมาเป็นของตนและกองมรดกของสามีได้ ส่วนการเพิกถอนการให้ ก็ต้อง
เพิกถอนทั้งหมด จะเพิกถอนเฉพาะส่วนหาได้ไม่ (อ้างฎีกาที่ 872/2508)

การใช้สิทธิตามเอาคืนซึ่งทรัพย์ของตนเป็นคดีไม่มีอายุความฟ้องร้อง
แม้จะเป็นเวลาช้านานสักปานใด และทราบเรื่องเมื่อใด เจ้าของยังมีสิทธิ
ติดตามทรัพย์นั้นได้เสมอ เว้นแต่กรณีจะต้องด้วย ป.พ.พ. มาตรา 1382, 1383
เจ้าของจึงจะหมดสิทธิติดตาม กรณีนี้จะนำเรื่องอายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา
164 มาปรับใช้หาได้ไม่

มาตรา 164, 169, 172, 653, 856 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 771/2518 จำเลยทำสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารโจทก์ มิได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ แต่ให้สิทธิโจทก์ที่จะเรียกฟ้องให้จำเลยชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนเมื่อใดก็ได้ ดังนี้ โจทก์อาจบังคับสิทธิเรียกฟ้องได้แต่แรกที่จำเลยเบิกเงินไปจากโจทก์ ส่วนการเบิกเงินเกินบัญชีและการผ่อนชำระเงินที่ทำโดยวิธีการของธนาคาร ซึ่งจะเรียกว่าบัญชีเดินสะพัดหรือบัญชีกระแสรายวันก็ตาม ก็ต้องอยู่ในบังคับแห่งสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีฉบับนี้ เมื่อปรากฏว่านับจากวันที่จำเลยนำเงินเข้าบัญชีครั้งสุดท้ายเป็นการชำระดอกเบี้ย อันเป็นเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง จนถึงวันฟ้องเกินกว่าสิบปีแล้ว คดีโจทก์จึงขาดอายุความ

มาตรา 164 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1212/2518 การที่จำเลยเช่าซื้อรถยนต์ของโจทก์ไปแล้วผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ และไม่ส่งมอบรถคืน ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายโดยขาดประโยชน์ที่ควรจะได้จากการนำรถออกให้เช่า การฟ้องเรียกค่าเสียหายเช่นนี้ โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกฟ้องได้ภายในอายุความ 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164 (อ้างฎีกาที่ 601/2513)

มาตรา 164 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1020/2519 การฟ้องให้ผู้รับจ้างใช้เบี้ยปรับเพราะไม้ของกลางสูญหายไป มีอายุความ 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164 เมื่อนับตั้งแต่วันที่ไม้ของกลางหายไประยะหนึ่งไม่ถึงวันฟ้องยังไม่เกิน 10 ปี จึงขาดอายุความไม่

มาตรา 164, 856 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1028/2519 โจทก์จำเลยมีบัญชีต่อกัน และมีการตัดทอนบัญชีอันเกิดแก่กิจการ ระหว่างกัน ถือได้ว่าเป็นบัญชีเดินสะพัด อายุความย่อมมีกำหนด 10 ปี

มาตรา 164, 166, 369 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2453/2519 โจทก์จำเลยได้ทำสัญญาโอนสิทธิการเช่าตึกแถว ซึ่งโจทก์ทำการก่อสร้างในที่ดินของผู้อื่นให้แก่จำเลย เพื่อเป็นค่าตอบแทน จำเลยยอมจ่ายเงินให้โจทก์จำนวนหนึ่งโดยจ่ายบางส่วนในวันทำสัญญา และในวันเช่าอยู่ในตึกแถว ส่วนที่เหลือตกลงแบ่งชำระกันเป็น 2 งวด งวดแรกชำระแล้ว คงค้างชำระงวดหลังซึ่งนานเกิน 5 ปีแล้ว ดังนี้ เงินตามสัญญาที่จำเลยจะต้องจ่ายให้โจทก์นั้นเป็นค่าตอบแทนในการที่โจทก์

ยอมตกลงทำสัญญาให้จำเลยได้รับโอนสิทธิการเช่าตึกแถวซึ่งตามปกติธรรมดาแล้วจำเลยจะต้องชำระให้โจทก์ทั้งหมด แต่เพื่อผ่อนผันแบ่งเบาภาระให้จำเลยจึงได้ทำสัญญาเป็นแบ่งงวดชำระ จำนวนเงินดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ที่โจทก์ควรจะได้รับจากการที่ยอมให้จำเลยเช่าทำสัญญาเช่าตึกแถว มิใช่เงินอันพึงส่งเพื่อผ่อนทูนคืนโดยตรงเป็นงวด ๆ และไม่ใช้การเรียกเอาเงินค้างจ่าย เช่น เงินปี เงินเดือน หรือเงินอื่น ๆ ที่เป็นทำนองเดียวกันที่มีกำหนดจ่ายเป็นระยะเวลา จึงไม่เป็นสิทธิเรียกร้องที่กำหนดอายุความไว้ 5 ปี ตามความในมาตรา 166 แห่ง ป.พ.พ. สิทธิเรียกร้องของโจทก์เข้าลักษณะเป็นสัญญาต่างตอบแทน ซึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้เฉพาะเป็นอย่างอื่น จึงต้องใช้อายุความทั่วไปกำหนด 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

มาตรา 164, 486 คำพิพากษาฎีกาที่ 2768/2519 การฟ้องขอให้ชำระเงินค่าซื้อบ้านที่ค้างอยู่ตามสัญญา ไม่มีกฎหมายบัญญัติอายุความไว้ จึงต้องใช้อายุความ 10 ปี ตามมาตรา 164

มาตรา 164, 671 คำพิพากษาฎีกาที่ 301/2520 บ. เอารถยนต์ของ บ. ประกันภัยการสูญหายไว้กับโจทก์ และฝากรถยนต์นั้นไว้กับจำเลย รถหาย โจทก์ได้จ่ายเงินค่าประกันภัยให้ บ. แล้ว จึงรับช่วงสิทธิเรียกค่าเสียหายจากจำเลย กรณีมิใช่เป็นการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตาม ป.พ.พ. มาตรา 671 ซึ่งเป็นอายุความใช้สิทธิเรียกร้องในความรับผิดชอบเพื่อใช้เงินค่าบำเหน็จ ค่าใช้จ่ายและค่าสินไหมทดแทนเกี่ยวแก่การฝากทรัพย์ หากเป็นกรณีเกี่ยวกับเรื่องฟ้องเรียกร้องให้ชดใช้ราคาทรัพย์ซึ่งไม่มีกฎหมายกำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงต้องใช้อายุความ 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

มาตรา 164, 1002 คำพิพากษาฎีกาที่ 855/2520 โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยสตกหลังเช็กพิพาทนำมาขายลดให้แก่โจทก์ โดยตกลงกับโจทก์ว่าเมื่อถึงกำหนดชำระเงินแล้วให้โจทก์นำเช็กไปขึ้นเงินได้ หากขึ้นเงินไม่ได้ จำเลยยอมรับผิดชดใช้เงินตามเช็กพร้อมด้วยดอกเบี้ย ครั้นเมื่อถึงกำหนดวันชำระเงินตามเช็กพิพาท โจทก์นำเช็กไปขึ้นเงินไม่ได้ จึงขอให้บังคับจำเลยใช้เงินตามเช็กและหนังสือสัญญาขาดลดเช็กพร้อมทั้งดอกเบี้ย ดังนี้ เห็นได้ว่าโจทก์หาได้ฟ้องจำเลยผู้

สลักหลังเช็คให้รับผิดใช้เงินตามเช็คแก่โจทก์ในฐานะโจทก์เป็นผู้ทรงเช็ค แต่อย่างเดียวนั้น แต่โจทก์ยังได้ฟ้องจำเลยให้ปฏิบัติตามสัญญาขาดเช็คที่ทำกับโจทก์อีกด้วย สิทธิเรียกร้องของโจทก์ตามสัญญาขาดเช็คไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงต้องบังคับตาม ป.พ.พ. มาตรา 164 คือมีอายุความ 10 ปี แม้โจทก์ฟ้องเกิน 1 ปี นับแต่วันที่ลงในเช็คพิพาทคดีโจทก์ก็ไม่ขาดอายุความ

มาตรา 164, 169 คำพิพากษาฎีกาที่ 1753/2520 โจทก์ซึ่งหย่าขาดจากจำเลยฟ้องเรียกค่าเลี้ยงดูบุตร ค่าเล่าเรียน ตลอดจนจนอุปการณการศึกษาและค่ารักษาพยาบาลบุตรตามสัญญาที่ทำกันไว้ ไม่ใช่คดีเกี่ยวกับสิทธิในครอบครัว

เมื่อโจทก์และจำเลยทำสัญญากันว่าจำเลยยอมยกให้โจทก์เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูบุตรและยอมส่งค่าเลี้ยงดูบุตรจนกว่าบุตรจะบรรลุนิติภาวะ โจทก์ย่อมมีสิทธิฟ้องให้จำเลยจ่ายเงินดังกล่าวให้โจทก์ตามสัญญาได้ และคดีไม่อยู่ในอำนาจของศาลคดีเด็ก

การนับอายุความฟ้องร้องเรียกเงินค่าเลี้ยงดูบุตรที่จำเลยต้องจ่ายแก่โจทก์เป็นรายเดือน และเงินค่าเล่าเรียนและค่าอุปการณการศึกษาเป็นรายปีนั้น ย่อมต้องแยกนับดูว่ารายใดเกิน 10 ปีหรือไม่ ส่วนที่ยังไม่เกิน 10 ปี ก็ไม่ขาดอายุความ

มาตรา 164, 165 คำพิพากษาฎีกาที่ 2517/2520 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคโจทก์ดำเนินกิจการสาธารณูปโภคซึ่งต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ประโยชน์ของรัฐและประชาชน ดังที่บัญญัติไว้ตาม พ.ร.บ.การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2503 มาตรา 6, 8, 41 หาใช่เป็นการประกอบกิจการค้าหากำไรตามปกติไม่ โจทก์จึงมิใช่เป็นพ่อค้าตามนัยแห่ง ป.พ.พ.มาตรา 165 (1) สิทธิเรียกร้องค่ากระแสไฟฟ้าของโจทก์ไม่อยู่ในบังคับอายุความสองปี และโดยที่ค่ากระแสไฟฟ้าประจำเดือนมิใช่จำนวนเงินที่ตกลงไว้แน่นอน แม้จะกำหนดจ่ายเป็นระยะเวลากรณีก็ไม่ต้องด้วยอายุความห้าปีตามมาตรา 166 จึงต้องนำอายุความทั่วไปซึ่งมีกำหนดสิบปีตามมาตรา 164 มาใช้บังคับ

- มาตรา 164, 609 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 447/2521 กฎหมายและกฎข้อบังคับของประเทศไทยว่าด้วยการรับขนของทางทะเลยังไม่มี การฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในกรณีผิดสัญญารับขนของทางทะเลจึงใช้อายุความ 10 ปี
- มาตรา 164, 609, 624, 625 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 585/2521 คดีเกี่ยวกับกฎหมายทะเลต้องบังคับตามกฎหมายและกฎข้อบังคับว่าด้วยการนั้น ตาม ป.พ.พ. มาตรา 609 วรรคท้าย แต่ปัจจุบันนี้กฎหมายและกฎข้อบังคับของประเทศไทยว่าด้วยการรับขนของทางทะเลยังไม่มี อายุความฟ้องร้องจึงมีกำหนด 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164 จะยกอายุความตาม ป.พ.พ.มาตรา 624 มาใช้บังคับหาได้ไม่ (อ้างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1295/2516)
- มาตรา 164, 165 (1), 166 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1115/2521 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคดำเนินการสาธารณูปโภค ตาม พ.ร.บ.การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2503 มิใช่เป็นพ่อค้า ตามนัยแห่ง ป.พ.พ.มาตรา 165 (1) การเรียกเก็บค่ากระแสไฟฟ้าจึงไม่ใช้มีอายุความเพียง 2 ปี และโดยที่ค่ากระแสไฟฟ้าประจำเดือนมิใช่จำนวนเงินที่ตกลงกันไว้แน่นอน แม้จะกำหนดจ่ายเป็นระยะเวลา กรณีก็ไม่ต้องด้วยอายุความ 5 ปี ตามมาตรา 166 จึงต้องนำอายุความทั่วไปมีกำหนด 10 ปี ตามมาตรา 164 มาใช้บังคับในเรื่องสิทธิเรียกร้องค่ากระแสไฟฟ้า
- มาตรา 164, 172, 369, 1001, 1002 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1611/2521 สัญญาขายลดเช็คเป็นสัญญาต่างตอบแทนประเภทหนึ่งสิทธิเรียกร้องของโจทก์ตามสัญญาขายลดเช็คไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงต้องบังคับตาม ป.พ.พ.มาตรา 164 คือมีกำหนดอายุความ 10 ปี สัญญารับสภาพหนี้ทำไว้เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2515 ซึ่งขณะนั้นสิทธิเรียกร้องตามสัญญาขายลดเช็คและตัวสัญญาใช้เงินยังไม่ขาดอายุความ จึงทำให้อายุความสะดุดหยุดลงเริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่วันที่นั้น ถึงวันฟ้องยังไม่เกิน 10 ปี จึงยังไม่ขาดอายุความ
- มาตรา 164, 1012, 1272 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 428/2522 สัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยเป็นสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินซึ่งกำหนดไว้ว่าจำเลยจะไปจดทะเบียนให้โจทก์เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมภายใน 1 ปี เพียงแต่มีข้อตกลงกันเป็นพิเศษยอมให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำที่ดินที่จะซื้อขายกันนี้ไปขายให้แก่บุคคลภายนอกได้ โดยจะต้องนำ

เงินที่ขายได้มาแบ่งกันคนละครึ่งเท่านั้น การมีข้อตกลงเป็นพิเศษเพียงเท่านี้ ทำให้สัญญาจะซื้อจะขายที่ดินกลายเป็นสัญญาหุ้นส่วนไปไม่ และกฎหมายมิได้กำหนดอายุความสำหรับการเรียกร้องให้แบ่งเงินตามข้อตกลงดังกล่าว จึงมีอายุความสิบปีตาม ป.พ.พ.มาตรา 164

มาตรา 164, 165. คำพิพากษาฎีกาที่ 472/2521 โจทก์จำเลยติดต่อซื้อขายเศษซากกันโดย จำเลยรับเงินล่วงหน้าไปจากโจทก์จำนวนหนึ่ง เมื่อจำเลยนำยางและเศษซาก มาขายให้โจทก์ก็คิดราคาขายหักจากเงินที่จำเลยรับไปแล้ว ต่อมาเมื่อการคิด บัญชีกันแล้วจำเลยได้ทำหนังสือรับว่ายังมีเงินค่าเศษซากที่จำเลยรับไปล่วงหน้าเหลืออยู่จำนวนหนึ่ง โจทก์ฟ้องเรียกเงินที่เหลือนั้นคืน ดังนี้หาใช่โจทก์ ฟ้องเรียกหนี้ค่าที่โจทก์ได้ออกเงินตรงไปตามมาตรา 165 (1) แห่ง ป.พ.พ. ไม่จะนำอายุความ 2 ปีมาใช้บังคับไม่ได้ ต้องใช้อายุความ 10 ปี ตามมาตรา 164 (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 1326/2511)

จำเลยทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้โจทก์ มีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลง และเริ่มนับอายุความขึ้นใหม่ตามอายุความแห่งมูลหนี้ที่จำเลยรับสภาพต่อโจทก์ ตั้งแต่เวลาเมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงนั้นสิ้นสุดไปตาม ป.พ.พ. มาตรา 172, 181 ตามหนังสือรับสภาพหนี้จำเลยรับว่าจะผ่อนชำระหนี้โจทก์ให้ เสร็จสิ้นภายในเวลา 2 ปี เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2508 ฉะนั้น เหตุที่ทำให้ อายุความสะดุดหยุดลงจึงสุดสิ้นลงเมื่อครบกำหนด 2 ปี ในวันสุดท้ายของ เดือนกุมภาพันธ์ 2510 และเริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่วันนั้นซึ่งเป็นวันที่อาจ บังคับสิทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไป

มาตรา 164, 369. คำพิพากษาฎีกาที่ 2152/2522 สัญญารายพิพาทเรียกว่าสัญญารับฝาก เก็บและสีแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นสัญญาระหว่างโจทก์ ซึ่งในสัญญาเรียก ว่าผู้ฝาก กับโรงสี ม. โดยจำเลยผู้เป็นเจ้าของและผู้จัดการ ซึ่งในสัญญาเรียก ว่าผู้รับฝากเก็บและสีแปรสภาพข้าว โดยผู้รับฝาก ๆ ตกลงจะรับฝากเก็บ และสีแปรสภาพข้าวเปลือกทุกชนิดของผู้ฝาก และผู้รับฝากจะส่งมอบข้าว กลบคืนให้แก่ผู้ฝากเป็นข้าวสารตามชนิด จำนวนและระยะเวลาที่คณะกรรมการ สำรองข้าวสั่ง โดยผู้ฝากให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้รับฝากเป็นต้นข้าว

ปลายข้าวและรำข้าวที่เหลือจากการส่งให้แก่ผู้ฝาก สัญญาเช่นนี้หาใช่สัญญาฝากทรัพย์ไม่ แต่เป็นสัญญาที่จำเลยตกลงรับฝากเก็บข้าวเปลือกไว้เพื่อสีแปรสภาพจนสำเร็จเป็นข้าวสารให้แก่โจทก์ และโจทก์ตกลงให้ต้นข้าว ปลายข้าว และรำข้าวเป็นการตอบแทนที่จำเลยสีแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสารจึงเป็นสัญญาต่างตอบแทนประเภทหนึ่งซึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้เป็นอย่างอื่น จึงมีอายุความ 10 ปีตาม ป.พ.พ.มาตรา 164

มาตรา 164, 600, คำพิพากษาฎีกาที่ 3025/2522 โจทก์ฟ้องให้จำเลยชำระค่าจ้างที่โจทก์
601 จะต้องจ้างผู้อื่นทำการซ่อมแซมแก้ไขความชำรุดบกพร่องของสิ่งก่อสร้างตามที่โจทก์กับจำเลยได้ทำสัญญากันไว้ เป็นเรื่องฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบสัญญาจ้างธรรมดาซึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้โดยเฉพาะ จึงต้องใช้อายุความสิบปี ตาม ป.พ.พ.มาตรา 164 หาใช่เป็นการฟ้องเรียกค่าเสียหายเพื่อการที่ทำชำรุดบกพร่องอันมีอายุความหนึ่งปีตามมาตรา 601 ไม่

มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 1565/2523 เงินชดเชยเป็นสิทธิของโจทก์ที่จะได้รับตามกฎหมายมิใช่เป็นสิทธิเรียกรื้อค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายฐานละเมิด และกฎหมายมิได้กำหนดอายุความไว้เป็นอย่างอื่น จึงต้องใช้อายุความหลักทั่วไปที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ.มาตรา 164 คือมีกำหนด 10 ปี นับแต่วันที่อาจบังคับตามสิทธิเรียกร้องขึ้นได้

มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 1568/2523 การฟ้องเรียกค่าชดเชย ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน ไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้ จึงต้องถือว่าอายุความ 10 ปี ตาม ป.พ.พ.มาตรา 164

มาตรา 164, 601 คำพิพากษาฎีกาที่ 1732/2523 โจทก์รับมอบงานการก่อสร้างอาคารพิพาทจากจำเลยผู้รับจ้าง โดยคณะกรรมการตรวจการจ้างทำการตรวจการก่อสร้างแล้วเห็นว่าจำเลยทำการก่อสร้างแล้วเสร็จตามสัญญาเรียบร้อย ต่อมาได้ตรวจพบความชำรุดบกพร่องของอาคารพิพาท โจทก์ต้องฟ้องจำเลยผู้รับจ้างภายในปีหนึ่งนับแต่วันการชำรุดบกพร่องได้ปรากฏขึ้น มิฉะนั้น คดีโจทก์ขาดอายุความตาม ป.พ.พ.มาตรา 601 หาใช่เป็นกรณีผิดสัญญาจ้างซึ่งมีอายุความ 10 ปีไม่

มาตรา 164. 165 คำพิพากษาฎีกาที่ 2047/2523 การประกอบกิจการค้าของจำเลย คือ การส่งสินค้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยจำเลยรับสินค้าของโจทก์ ไปจำหน่ายในนามของจำเลย จำเลยได้ค่าตอบแทนจากโจทก์เป็นบำเหน็จ ร้อยละ 10 เมื่อจำเลยรับเงินจากลูกค้าในต่างประเทศส่งมาตามเช็คเดอริออฟ เครดิต มีการหักค่าบำเหน็จร้อยละ 10 ที่จำเลยมีสิทธิได้จากการขายก่อนกับ หักค่าที่จำเลยทรงจ่ายเป็นค่าระวางเรือ ค่าประกันภัยและอื่น ๆ ออกจาก เงินที่ลูกค้าส่งมาแล้วด้วยเหลือเท่าใดเป็นเงินที่จำเลยต้องชำระให้โจทก์ ดังนี้ จำเลยจึงเป็นตัวแทนค้าต่างของโจทก์ กรณีมิใช่จำเลยซื้อสินค้าจากโจทก์ คดีโจทก์หาขาดอายุความตาม ป.พ.พ.มาตรา 165 (1) ไม่

มาตรา 164. 165 คำพิพากษาฎีกาที่ 2261-2264/2523 เงินบำเหน็จมิใช่เป็น “ส่วน หนึ่งของเงินจ้าง” ตามความหมายใน ป.พ.พ.มาตรา 165 (9) มีอายุความ 2 ปี แต่เป็นการเรียกร้องเงินบำเหน็จในกรณีที่ลูกจ้างเกษียณอายุออกจากงาน ตามข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ซึ่งไม่มี กฎหมายบัญญัติว่ามีอายุความฟ้องร้องเท่าใด จึงมีกำหนดอายุความ 10 ปี ตามมาตรา 164

มาตรา 164. 169. คำพิพากษาฎีกาที่ 2504/2523 สัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชีไม่มีกำหนด เวลาชำระหนี้มีข้อความว่าจะชำระหนี้เมื่อทวงถาม ปกติย่อมต้องฟ้องคดี ภายใน 10 ปี นับแต่วันที่คู่เพราะอาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้น ไป แต่นับแต่วันทำสัญญา จำเลยได้นำเงินเข้าและเบิกเงินจากบัญชีตลอด มา การนำเงินเข้าบัญชีเป็นการตัดทอนหนี้สินระหว่างโจทก์จำเลยตามลักษณะ ของบัญชีเดินสะพัด ถือได้ว่าจำเลยรับสภาพต่อโจทก์ด้วยใช้เงินให้บางส่วน หรือด้วยส่งดอกเบี้ย อายุความย่อมสะดุดหยุดลงทุกครั้งที่นำเงินเข้าบัญชี ตาม ป.พ.พ.มาตรา 172 ปรากฏว่านับจากวันที่จำเลยนำเงินเข้าบัญชีครั้ง สุดท้ายถึงวันฟ้องยังไม่เกิน 10 ปี คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 1414/2524 กฎหมายไทยว่าด้วยรับขนของทางทะเล ยังไม่มี อายุความต้องถือตาม ป.พ.พ.มาตรา 164 คือ 10 ปี

- มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 2763/2524 สัญญาซื้อขายที่พิพาทซึ่งเป็นที่มือเปล่า มีกำหนดระยะเวลาการชำระราคาไว้ แต่จำเลยมิได้ชำระราคาตามงวดให้แก่โจทก์จำเลยจึงเป็นฝ่ายผิดนัด ซึ่งโจทก์มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้จำเลยชำระราคาพิพาทได้ ภายในกำหนดอายุความ 10 ปี
- มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 1/2525 การฟ้องเรียกค่าชดเชย ไม่มีกฎหมายบัญญัติเรื่องอายุความไว้ ต้องถือว่าอายุความ 10 ปี
- มาตรา 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 250/2525 การที่จำเลยรับเงินค่าซื้อหุ้นไว้จากสามีโจทก์เป็นการรับไว้โดยมีมูลอันจะอ้างกฎหมายได้ กรณีจึงไม่เป็นเรื่องลามิควรได้ โจทก์ฟ้องเรียกเงินคืน เป็นเรื่องฟ้องเรียกทรัพย์สิน ซึ่งไม่มีกฎหมายกำหนดอายุความไว้เป็นอย่างอื่น จึงต้องอยู่ในบังคับแห่ง ป.พ.พ.มาตรา 164 คือมีอายุความ 10 ปี
- มาตรา 165 (1) คำพิพากษาฎีกาที่ 953/2478 ชื่อของเชื้อเอาไปขายมีอายุความ 2 ปี ไม่ใช่ 5 ปี
- มาตรา 165, 223, 224, 456 คำพิพากษาฎีกาที่ 78-85/2496 คำว่า “พ่อค้า” ย่อมเป็นที่เข้าใจกันทั่ว ๆ ไปว่า ผู้ที่ประกอบกิจการค้าเป็นปกติ มิใช่ว่า ถ้าผู้ใดกระทำการค้าเพียงชั่วคราวก็ถือว่าเป็นพ่อค้า
- กระทรวงการคลังต้องการฝืนเพื่อจำหน่ายแก่ประชาชน จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งให้มีอำนาจจัดซื้อฝืนจากเอกชนทั่วไปในภาคเหนือ ในการจัดหาซื้อฝืนนี้ เจ้าหน้าที่ได้ออกใบคุ้มครองกำหนดเขตที่จะไปหาฝืนให้ เมื่อได้ฝืนมาแล้ว จะนำไปขายแก่ผู้อื่นหรือใช้เองไม่ได้ต้องขายแก่คณะกรรมการ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพวกที่เข้าทำสัญญารับจะหาซื้อฝืนให้แก่คณะกรรมการนั้นเป็นการกระทำชั่วคราว มิได้เป็นการยั่งยืนดังลักษณะของพ่อค้าแต่อย่างใด ยิ่งเป็นเรื่องซื้อขายฝืนซึ่งตามปกติจะกระทำมิได้ เพราะกฎหมายห้าม ก็ย่อมเห็นได้ชัดว่าจะถือว่าพวกเหล่านี้เป็นพ่อค้าไม่ได้แม้จะปรากฏว่าบางคนได้จดทะเบียนพาณิชย์ตั้งร้านขายยาหรือทำป่าไม้ ก็ยังถือไม่ได้ว่าเป็นพ่อค้าขายฝืนรายนั้น ฉะนั้น การที่พวกขายฝืนแก่คณะกรรมการจะฟ้องเรียกราคาฝืนจากคณะกรรมการหรือจากกระทรวงการคลัง จึงต้องถืออายุความ 10 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 164

- มาตรา 165, 172 คำพิพากษาฎีกาที่ 592/2508 โจทก์เป็นบุคคลผู้เป็นเจ้าของ (ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง) ต้องใช้สิทธิเรียกร้องค่าน้ำมันที่จ่ายซื้อไปจากโจทก์ภายในกำหนดอายุความ 2 ปี เว้นแต่จะมีเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง เมื่อโจทก์ว่าผู้ที่ชำระหนี้ไม่ใช่จำเลย และไม่ยืนยันว่าผู้ชำระหนี้เป็นตัวแทนของจำเลย อันจะพอถือได้ว่าจำเลยได้รับสภาพหนี้ ก็ไม่มีเหตุให้อายุความสะดุดหยุดลง
- มาตรา 165, 453 คำพิพากษาฎีกาที่ 357/2509 พ่อค้าขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ซื้อซื้อสลากกินแบ่งจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลไปขายต่อ แม้ว่าการซื้อสลากกินแบ่งจะเป็นการซื้อขาดจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ก็มีอายุความฟ้องร้อง 5 ปี ตาม ป.พ.พ.มาตรา 165 (5) และ 165 วรรคสุดท้าย
- มาตรา 165 คำพิพากษาฎีกาที่ 797/2509 จำเลยซื้ออ้อยโจทก์มาทำเป็นน้ำตาลเสียก่อนแล้วจึงจำหน่ายเป็นสินค้าน้ำตาล ไม่ใช่สินค้าอ้อยอย่างนี้ ถือได้ว่าเป็นการทำเพื่ออุตสาหกรรมของจำเลยแล้ว เมื่อจำเลยไม่ชำระราคา สิทธิเรียกร้องย่อมมีกำหนดอายุความ 5 ปี (อ้างฎีกาที่ 395/2502)
- มาตรา 165, 845 คำพิพากษาฎีกาที่ 1183/2509 ป.พ.พ.มาตรา 165 (1) และ (7) เป็นบทบัญญัติให้บุคคลเรียกเอาค่า เช่น ค่าที่ได้ส่งมอบของ ค่าทำของ ฯลฯ หรือไม่กี่เรียกเอาสินจ้าง แต่ไม่ได้บัญญัติให้บุคคลเหล่านั้นเรียกเอาค่าบำเหน็จบำนาญบัญญัติไว้ใน ป.พ.พ.มาตรา 845 ซึ่งเป็นเรื่องของนายหน้า ดังนั้นนายหน้ากับบุคคลที่กล่าวไว้ในมาตรา 165 (1) และ (7) จึงไม่เหมือนกัน การใช้สิทธิเรียกร้องจึงไม่เหมือนกันไปด้วย โจทก์เรียกร้องเอาค่าบำเหน็จและไม่มีความหมายบัญญัติอายุความไว้เป็นอย่างอื่น จึงมีอายุความ 10 ปี (ที่ประชุมใหญ่ครั้งที่ 24/2509 ได้เห็นชอบตามร่างคำพิพากษานี้)
- มาตรา 165 คำพิพากษาฎีกาที่ 618/2510 โจทก์ฟ้องเรียกหนี้สินเกี่ยวกับจำเลยที่ 1 ซึ่งของซื้อไปจากบริษัท ส. มิใช่ฟ้องขอให้ชำระหนี้ฐานลากมิควรถูกได้ ถึงแม้โจทก์จะเขียนฟ้องตั้งรูปคดีเป็นประการใดก็ตาม แต่กรณีตามฟ้องของโจทก์เป็นเรื่องฟ้องเรียกหนี้สินที่ค้างชำระเกี่ยวกับจำเลยซื้อเขื่อน้ำสุราไปจากบริษัท ส. ฟ้องของโจทก์จึงขาดอายุความตาม ป.พ.พ.มาตรา 165 (1)

มาตรา 165

คำพิพากษาฎีกาที่ 807, 808/2510 ผู้ประกอบกิจการมืองเรียกเอาค่าผลิตผลแห่งกิจการที่ได้ขายให้จำเลยซึ่งเป็นบริษัทโรงสี กรณีไม่เข้าอยู่ในบังคับแห่งอายุความ 2 ปี อายุความจึงมีกำหนด 5 ปี ตาม ป.พ.พ.มาตรา 165 วรรคท้าย

มาตรา 165, 207,
215, 331, 379,
386, 688

คำพิพากษาฎีกาที่ 1056/2511 นักเรียนจำในสถานศึกษาของกองทัพเรือ ซึ่งทำสัญญาไว้ว่าเมื่อเรียนสำเร็จ จะต้องรับราชการในสังกัดกองทัพเรือไม่น้อยกว่า 5 ปี มิฉะนั้นต้องเสียค่าตอบแทน แม้การที่รับราชการไม่ครบ เป็นเพราะทางราชการสั่งปลด เนื่องจากกระทำผิดวินัยยอมถือว่าผู้นั้นกระทำตนเองให้ไม่อาจรับราชการต่อไปได้ จึงต้องใช้ค่าตอบแทนตามสัญญา กรณีเช่นนี้ถือไม่ได้ว่ากองทัพเรือบอกเลิกสัญญาหรือบอกปิดการชำระหนี้ของลูกหนี้

เมื่อไม่ปรากฏว่าลูกหนี้ไปอยู่แห่งใดในพระราชอาณาเขต เจ้าหนี้ยอมทวงให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้

คดีฟ้องเรียกเงินค่าตอบแทนในการที่นักเรียนจำมิได้รับราชการให้ครบกำหนดตามสัญญา ไม่อยู่ในอายุความ 2 ปี ตาม ป.พ.พ.มาตรา 165 (11), (12), (13)

กองทัพเรือมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพเรือและป้องกันราชอาณาจักร การจัดตั้งสถานศึกษาฝึกคนเตรียมกำลังไว้ย่อมเป็นหน้าที่ การที่กองทัพเรือทำสัญญาผูกมัดบุคคลที่เข้าศึกษาอบรมให้รับราชการในสังกัดตามระยะเวลาที่กำหนด มิฉะนั้นต้องเสียค่าตอบแทน ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความเสียหาย ย่อมอยู่ในอำนาจของกองทัพเรือ หาเป็นการนอกขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ที่ประสงค์ไม่

มาตรา 165

คำพิพากษาฎีกาที่ 332/2512 โจทก์ผู้จัดหาและประกอบอุตสาหกรรมอาหารไก่ออกจำหน่าย ฟ้องเรียกค่าอาหารไก่ซึ่งจำเลยซื้อเชื่อไป มีกำหนดอายุความสองปีตาม ป.พ.พ.มาตรา 165 (1)

มาตรา 165, 164

คำพิพากษาฎีกาที่ 1283/2513 ตาม ป.พ.พ.มาตรา 165 วรรค 2 ประกอบด้วยอนุมาตรา (1) เป็นเรื่องของอายุความที่จะใช้บังคับแก่บุคคลที่เป็นพ่อค้าเรียกเอาค่าขายสินค้า พ่อค้าตามความหมายของมาตรา 165 หมายถึงถึง

บุคคลที่ประกอบกิจการค้าโดยซื้อสินค้ามาและขายไปเป็นปกติธุระ โจทก์เป็นผู้ประกอบการค้าโดยค้าไม้แปรรูปและน้ำตาล ททรัพย์ที่ทำการซื้อขายกันในคดีนี้ไม่ได้เป็นสินค้าที่โจทก์ทำการค้าและไม่ใช่วัตถุประสงค์ในกิจการค้าของโจทก์ด้วย จะถือว่าโจทก์เป็นพ่อค้ารถยนต์และอุปกรณ์ไม่ได้ การที่โจทก์ขายรถยนต์ให้แก่จำเลย ต้องถือว่าโจทก์ได้ขายไปในฐานะอย่างเจ้าของทรัพย์ธรรมดา ไม่ใช่ในฐานะเป็นพ่อค้าขายสินค้าอื่น ๆ จะนำเอาอายุความ 5 ปี ตามมาตรา 165 วรรค 2 มาใช้บังคับไม่ได้ ต้องนำเอาอายุความทั่วไปตาม มาตรา 164 ซึ่งมีกำหนด 10 ปีมาใช้บังคับ

มาตรา 165, 391. คำพิพากษาฎีกาที่ 2474/2516 จำเลยว่าจ้างโจทก์ให้เป็นนายห้อง
605 ผู้มีชื่อต่อศาล เมื่อโจทก์ยังดำเนินคดีไม่เสร็จตามสัญญา จำเลยย่อมมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ตาม ป.พ.พ.มาตรา 605 แต่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การเลิกสัญญานั้นให้แก่โจทก์ และเมื่อเลิกสัญญาแล้ว จำเลยต้องใช้เงินตามควรค่าแห่งการงานของโจทก์ และต้องคิดค่าจ้างตามรูปคดี หากคิดแต่ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การเลิกสัญญานั้นไม่ (อ้างฎีกาที่ 962/2509 และ 455/2506) และสิทธิเรียกร้องของโจทก์ในกรณีนี้มีกำหนดอายุความ 2 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 165 (15)

มาตรา 165 คำพิพากษาฎีกาที่ 2480/2517 โจทก์เป็นผู้ประกอบกิจการเรียกกรอง
เอาค่าข้าวโพดอันเป็นผลิตภัณฑ์แห่งกรรม จึงมีอายุความ 5 ปี ตาม ป.พ.พ.
มาตรา 165 วรรคท้าย (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 807-808/2510)

มาตรา 165, 72 คำพิพากษาฎีกาที่ 417/2520 ป.พ.พ.มาตรา 165 (5) ที่กำหนดให้มี
อายุความ 2 ปีนั้น ได้บัญญัติเฉพาะบุคคลจำพวกที่ขายตัวสลากกินแบ่งเรียก
เอาเงินค่าที่ได้ขายตัว แต่ถ้าเป็นการที่ได้ส่งมอบตัวเพียงสำหรับให้ขายต่อไป
แล้วก็เข้าช้อยกเว้น ไม่อยู่ในบังคับอายุความ 2 ปี แต่มีอายุความ 5 ปีตาม
วรรคสุดท้าย โจทก์ส่งมอบสลากกินแบ่งให้จำเลยไปขายอีกต่อหนึ่ง กรณีจึง
เข้าช้อยกเว้นดังกล่าว เมื่อนับเงินค้ำงวดแรกถึงวันฟ้องยังไม่ถึง 5 ปี คดี
โจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

- มาตรา 165, 164, 572 คำพิพากษาฎีกาที่ 108/2521 สัญญาเช่าซื้อคือสัญญาเช่าทรัพย์สินประกอบกับคำมั่นว่าจะขาย ค่าเช่าซื้อก็คือค่าเช่าในการใช้ทรัพย์สินที่โจทก์นำออกให้เช่า แม้ตาม ป.พ.พ.บรรพ 3 ลักษณะ 5 ว่าด้วยเช่าซื้อจะมีได้บัญญัติในเรื่องอายุความไว้โดยตรงก็ตาม โจทก์ก็ต้องฟ้องเสียภายในกำหนดอายุความ 2 ปี ตามนัยแห่ง ป.พ.พ.มาตรา 165 (6) (อ้างฎีกาที่ 799/2508 และ 192/2512)
- มาตรา 165, 164 172, 181 คำพิพากษาฎีกาที่ 472/2521 โจทก์จำเลยติดต่อซื้อขายเศษซากกันโดยจำเลยรับเงินล่วงหน้าไปจากโจทก์จำนวนหนึ่ง เมื่อจำเลยนำยางและเศษซากมาขายให้โจทก์ก็คิดราคาขายหักจากเงินที่จำเลยรับไปแล้ว ต่อมามีการคิดบัญชีกันแล้วจำเลยได้ทำหนังสือรับว่ายังมีเงินค่าเศษซากที่จำเลยรับไปล่วงหน้าเหลืออยู่จำนวนหนึ่ง โจทก์ฟ้องเรียกเงินที่เหลือนั้นคืน ดังนี้ หาใช่โจทก์ฟ้องเรียกหนี้ค่าที่โจทก์ได้ออกเงินทตรงไปตาม ป.พ.พ.มาตรา 165 (1) ไม่ จะนำอายุความ 2 ปี มาใช้บังคับไม่ได้ ต้องใช้อายุความ 10 ปีตามมาตรา 164 (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 1326/2511)
- มาตรา 165 (1) และวรรคท้าย, 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 2178/2522 โจทก์เป็นเจ้าของสวนยางพารา นำผลิตผลในสวนไปขายให้จำเลย โจทก์ก็ได้ซื้อยางพาราจากบุคคลอื่นไปขาย โจทก์จึงมิใช่พ่อค้า กรณีไม่เข้าอยู่ในบังคับแห่งอายุความ 2 ปี ตาม ป.พ.พ.มาตรา 165 (1) อายุความจึงมี 5 ปี ตามมาตรา 165 วรรคท้าย
- มาตรา 165, 164 คำพิพากษาฎีกาที่ 2261-2264/2523 เงินบำเหน็จมิใช่เป็น “ส่วนหนึ่งของเงินจ้าง” ตามความหมายใน ป.พ.พ.มาตรา 165 (9) อันจะมีอายุความ 2 ปี แต่เป็นการเรียกร้องเงินบำเหน็จในกรณีที่ลูกจ้างเกษียณอายุออกจากงานตามข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ซึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติว่ามีอายุความฟ้องร้องเท่าใด จึงมีกำหนดอายุความ 10 ปีตามมาตรา 164
- มาตรา 165 (1) คำพิพากษาฎีกาที่ 272/2506 บริษัทผู้รับเหมาทำการก่อสร้างซื้อซื้อสิ่งของไปใช้ในการก่อสร้างในที่ทั่ว ๆ ไป สุดแต่บริษัทจะรับเหมาทำการก่อสร้างได้นั้น มิใช่เป็นการที่ได้ทำเพื่ออุตสาหกรรมของบริษัทผู้เป็นลูกหนี้